

4 *prosinec*
2023

Odborný čtvrtletník z oblasti duševního vlastnictví

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Generativní AI a vybrané otázky
patentového práva

O nejstarší patentní
kanceláři pražské

Mezinárodní spolupráce
policejních orgánů v oblasti ochrany práv
duševního vlastnictví

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

Ročník 1 DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

4/2023

Publikované články a názory autorů
nemusí vyjadřovat odborný názor vydavatele
a redakční rady.

Úřad průmyslového vlastnictví
Antonína Čermáka 2a
160 68 Praha 6-Bubeneč

ÚŘAD
PRŮMYSLVÉHO
VLASTNICTVÍ

DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

vydává Úřad průmyslového vlastnictví,
Antonína Čermáka 2a, 160 68 Praha 6-Bubeneč,
IČ 48135097, tel. 220 383 111, e-mail: redakce@upv.gov.cz.

Redakční uzávěrka do 1. dne měsíců února, května, srpna a listopadu.

Vychází 4x ročně, cena jednoho výtisku 54 Kč.
Roční předplatné 216 Kč + poštovné.

Rozšiřuje a objednávký, včetně zahraničních,
přijímá Úřad průmyslového vlastnictví,
odbor patentových informací,
Antonína Čermáka 2a, 160 68 Praha 6-Bubeneč,
e-mail: imrazkova@upv.gov.cz.

Design: Impax, s.r.o.

Foto titulní strana a záhlaví rubrik: Úřad průmyslového vlastnictví.

Tiskne: Tiskárna Knopp s.r.o., U Lípy 926,
Nové Město nad Metují.

Evidováno pod č. MK ČR E 24435
ISSN 2788-2551 (Print)
ISSN 2788-256X (On-line)

ŘÍDÍ REDAKČNÍ RADA

Předseda: Mgr. Ing. Josef Kratochvíl, Ph.D.

Místopředseda: JUDr. David Karabec, MPA, LL.M.

Členové:

prof. JUDr. Martin Boháček, CSc.

Ing. Roman Buček

JUDr. Karel Čermák, Ph.D., LL.M.

Mgr. Miroslav Černý, Ph.D.

JUDr. Adéla Faladová

Mgr. Daniel Feranc, Ph.D.

Mgr. Vendula Haltufová

JUDr. Michal Havlík

Mgr. Eva Hazuchová

Mgr. Hana Churáčková, Ph.D.

Ing. Radka Konderlová, MBA

Ing. Martina Kotyková, Ph.D.

Ing. Bc. Ivan Lukšiček

JUDr. Jiří Macek

kpt. Ing. Kristýna Richterová

Mgr. Lukáš Zmeškal

Redakce: Mgr. Hana Churáčková, Ph.D.

Mgr. Vendula Haltufová

Mgr. Eva Hazuchová

Vážení čtenáři,

podzim již nastoupil v plné síle, zima se blíží mílovými kroky a časopis Duševní vlastnictví přichází se svým posledním číslem v tomto roce. Dovoluji si Vás přivítat nad jeho stránkami a doufám, že Vám kromě zajímavých informací přinese i možnost pozastavení se v této obtížné a „rychlé“ době.

V článku Ing. Yusupové se dozvíme další informace o fungování umělé inteligence a vztahu k patentovému právu. Článek Mgr. Nely Černákové, Ph.D., nás seznámí s nejstarší patentní kanceláří pražskou. Článek Ing. Kristýny Richterové a PhDr. Ondřeje Moňského přináší cenné informace o mezinárodní spolupráci policejních orgánů v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví. Nechybí ani zajisté oblíbené rubriky „Judikatura“ a „Aktuality“ a další.

Časopis Duševní vlastnictví, jehož čtvrté číslo právě držíte v ruce, navazuje na časopis Průmyslové vlastnictví úspěšně vydávaný po mnoho let. Časopis Duševní vlastnictví přišel s moderním grafickým zpracováním a snad i širším záběrem problematiky, jak ostatně naznačuje nový, významově širší název časopisu. Doufám, že se Vám jak grafické, tak i obsahové zpracování časopisu líbí, za což patří velké poděkování předsedovi, místopředsedovi a členům redakční rady, členkám redakce, autorkám a autorům článků a v neposlední řadě také grafikům. S koncem roku se také nabízí možnost rekapitulace.

V letošním roce jsme si připomněli 53. výročí vstupu v platnost Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví. Byl spuštěn Evropský patent s jednotným účinkem a Jednotný patentový soud. V Praze proběhl 7. Světový inženýrský kongres, v Brně se konal Mezinárodní strojírenský veletrh, jehož hlavním tématem byl Průmysl 4.0 a digitální továrna a též cirkulární ekonomika, tedy nakládání s materiálními zdroji. Patentovou přihláškou podala rovněž umělá „inteligence“, a když tato přihláška byla příslušným „patentovým“ úřadem zamítnuta, pak umělá „inteligence“ podala odvolání. Zajímalo by mě, jak tato umělá „inteligence“ platí poplatky.

Ale dost bylo minulosti. Těšme se na oslavy 105. výročí fungování našeho patentového úřadu, Úřadu průmyslového vlastnictví. Těšme se na výstavu INVENT ARENA v Třinci, v krásném městě plném zeleně. Těšme se na všechno pozitivní, co nás čeká. A také dělejme s láskou a zodpovědností svoji práci. To jediné nás uchrání před tíhou moderní doby a rozkolísaného světa.

A tiše vzpomeňme na dr. Davida Štrose, bývalého předsedu redakční rady časopisu Průmyslové vlastnictví, který nás v pátek 10. 11. 2023 navždy opustil.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

přeji Vám co nejklidnější závěr roku 2023, úspěšný start do roku 2024 a mnoho krásných chvil strávených s časopisem Duševní vlastnictví. ✓

Ing. Roman Buček

předseda Komory patentových zástupců

OBSAH 4/2023

RECENZOVANÉ ČLÁNKY

Regina Yusupova: **Generativní AI a vybrané otázky patentového práva** 3

ČLÁNKY

Nela Černáková: **O nejstarší patentní kanceláři pražské** 11

Kristýna Richterová, Ondřej Moňski: **Mezinárodní spolupráce policejních orgánů v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví** 28

EVROPSKÉ PRÁVO

Emil Jenerál: **Senát v kauze T 438/19 postoupil Velkému stížnostnímu senátu právní otázky (G 1/23), týkající se interpretace rozhodnutí Velkého stížnostního senátu G 1/92** 32

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 2391/18 34

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 532/20 34

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1362/20 34

JUDIKATURA

Miroslav Černý, Aleš Kout: **Vybraná rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věcech duševního vlastnictví za období září 2023** 35

AKTUALITY 40

ENGLISH – CONTENTS

PEER-REVIEWED ARTICLES

Regina Yusupova: **Generative AI and selected patent law issues** 3

ARTICLES

Nela Černáková: **About the oldest patent office in Prague** 11

Kristýna Richterová, Ondřej Moňski: **International cooperation of police authorities in the field of intellectual property rights protection** 28

EUROPEAN LEGISLATION

Emil Jenerál: **The Senate has referred legal questions (G 1/23) to the Board of Appeals in the case T 438/19 concerning the interpretation of the decision of the Board of Appeals G 1/92** 32

Decision of the Board of Appeal of the EPO T 2391/18 34

Decision of the Board of Appeal of the EPO T 532/20 34

Decision of the Board of Appeal of the EPO T 1362/20 34

JUDICATURE

Miroslav Černý, Aleš Kout: **Selected decisions of the Court of Justice of the European Union on intellectual property cases in September 2023** 35

ACTUAL INFORMATION 40

Generativní AI a vybrané otázky patentového práva

V neustále se vyvíjejícím technologickém prostředí je umělá inteligence (dále také „AI“, zkratka anglického výrazu „artificial intelligence“) hnací silou vlny převratných vynálezů, které mění celá průmyslová odvětví, jakož i náš každodenní život. V posledních letech je AI široce využívána v oblasti vědy a techniky, díky čemuž prochází výzkum a vývoj transformací ve směru automatizace jednotlivých činností. AI tak dokáže po analýze poskytnutých dat odhalit nové vzory¹, které nejsou zřejmé lidskému oku, a přijít s inovativním produktem, který splní kritéria vynálezu a může být patentován.

Ing. Regina Yusupova,

Katedra podnikového a evropského práva,

Fakulta mezinárodních vztahů, Vysoká škola ekonomická v Praze

Úvod

Tento článek má za cíl přiblížit čtenáři problematiku generativní AI v oblasti patentového práva. Na příkladech vynálezového software DABUS a AI vyvinuté na bázi open source code budou představeny základní technické principy, na jejichž základě generativní AI v oblasti výzkumu a vývoje může fungovat. Získané informace pomohou určit míru zapojení vývojáře či uživatele do výzkumu a zároveň se zamyslet nad tím, zda AI doopravdy funguje na nich nezávisle. Článek bude taktéž věnován aktuální praxi vybraných států v rámci patentového řízení při pokusech přihlásit AI vynález k patentové ochraně. Text tohoto článku navazuje na

článek s názvem „Generativní AI a vybrané otázky autorského práva“² a posuzuje další dimenze práva duševního vlastnictví z hlediska využití AI.

1. Jak funguje generativní umělá inteligence. Technický pohled. Představení DABUS

Myšlenka o umělé inteligenci v roli vynálezce se stále většině z nás zdá jako futuristická. Mezi širokou veřejností panuje představa o tom, že AI představuje jakousi kouzelnou krabičku nebo černou skříňku, která nevysvětlitelným způsobem přichází s inovativními a dosud neexistujícími řešeními. Oblast generativní AI vyvolává celou řadu důležitých otázek, např. na základě jakých technologických metod AI funguje? V jaké míře je autonomní a jakou roli hraje člověk (odborník, vývojář, uživatel), který využívá AI pro účely výzkumu a vývoje? Zda lze tvrdit, že AI generuje unikátní řešení zcela autonomně

1 Zde a v dalším textu je pojem „vzor“ využíván právě ve smyslu odpovídajícímu anglickému slovu „pattern“, nejedná se o užitný vzor, ani průmyslový vzor.

2 Viz YUSUPOVA, Regina, Generativní AI a vybrané otázky autorského práva. *Duševní vlastnictví* (online), Úřad průmyslového vlastnictví, ISSN 2788-256X, str. 3–16.

a nezávisle na člověku? A nakonec, zda v tuto chvíli můžeme opodstatněně s ohledem na stav vědy a techniky mluvit o autonomii AI?

Generativní umělá inteligence se odlišuje svou schopností vytvořit zcela nový obsah. Klíčovou roli při posouzení otázky, zda mohou uživatelé AI vzniknout a být uznána práva průmyslového a jiného duševního vlastnictví k výsledku jeho práce, hraje míra jeho zapojení do výzkumné činnosti a vynaložené úsilí. Pro pochopení toho, jaký podíl spolupráce je vyžadován od uživatele, budou níže stručně představeny základní principy fungování generativní AI.

Oblast umělé inteligence je k dnešnímu dni velice rozsáhlá a je dělena na více možných metod vývoje systémů umělé inteligence.³ Pro účely tohoto článku budou posouzeny přístupy využívané pro řešení komplexních problémů, jimž je charakteristická vysoká míra nejistoty – tzv. soft computing, a konkrétně pro odvětví AI v roli vynálezce metoda evolučního výpočtu (evolutionary computation) a umělé neuronové sítě (artificial neural networks).⁴

Neuronové sítě tvoří velkou podskupinu v oblasti umělé inteligence a jsou jednou z metod strojového učení. Představují druh algoritmu, který následně může být inkorporován do softwarového kódu. Tento algoritmus může být považován za inteligentní, pokud bude

naplňovat charakteristiky umělé inteligence (např. schopnost učit se a zlepšovat se na základě předchozí zkušenosti pro zlepšení procesu rozhodování, schopnost logicky uvažovat a řešit problémy, schopnost fungovat autonomně bez lidského zásahu a v neposlední řadě schopnost přicházet s kreativními nápady a neočekávanými řešeními na základě analýzy velkého objemu dat).⁵

1.1. DABUS

Pro oblast patentového práva lze za vhodný příklad, hojně diskutovaný v posledních letech, považovat systém algoritmů DABUS navržený Dr. Stephenem Thalerem.⁶ Jedná se o AI systém, který je považován za původce řady inovativních zařízení. DABUS představuje kombinaci neuronových sítí a evolučních algoritmů, které ve spolupráci objevují nové, předtím neexistující vzory. Nejprve neuronová síť absolvuje fázi učení na databázích existujících znalostí, včetně otevřených patentových databází, vědecké literatury, big data⁷ a dalších relevantních dostupných zdrojů⁸, a vyhledává vazby mezi jednotlivými informacemi.

Poté DABUS generuje sadu náhodných nápadů, které jsou následně vyhodnoceny pomocí tzv. fitness funkce na základě kritérií nezbytných pro patentovatelnost vynálezu: novosti, užitečnosti a nezjevnosti.⁹ Jedná se o koncept tzv. genetického programování

3 Viz např. FLASIŃSKI, Mariusz. *Introduction to Artificial Intelligence*. ISBN 978-3-319-40020-4, 2016. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-319-40022-8. Kap. 2 a 3.

4 KIM, Daria. 'AI-Generated Inventions': Time to Get the Record Straight?. *GRUR International*. 2020, 69(5), 443-456. ISSN 2632-8623. Dostupné z: doi:10.1093/grurint/ikaa061. Str. 451.

5 BARR, Avron, Feigenbaum, Edward A. *The Handbook of Artificial Intelligence: Volume 1, Volume 1*. ISBN 978-1-483-21437-5.

6 Z anglického výrazu „Device for the Autonomous Bootstrapping of Unified Sentience“ – zařízení pro samostatné spuštění sjednoceného vnímání.

7 Překlad z angličtiny: velká data.

8 Poznámka: problematika dat pro učení AI (z anglického výrazu „training data“ a dále také „trénovací data“) taktéž představuje rozsáhlou oblast zkoumání. Osobně se přikláním k názoru, že otázka neoprávněného využití trénovacích dat je více palčivá pro generativní AI tvořící kreativní obsah, jelikož zde může jednoduše dojít k napodobování stylů jednotlivých kreativců a k získání neoprávněného prospěchu uživateli AI (více viz YUSUPOVA, Regina, Generativní AI a vybrané otázky autorského práva. *Duševní vlastnictví* (online), Úřad průmyslového vlastnictví, ISSN 2788-256X, str. 3–16.). AI v oblasti patentového práva čerpá primárně z veřejně dostupných zdrojů a knihoven a odlišuje se od vynálezce člověka, který by ve svém výzkumu postupoval obdobným způsobem, schopností zpracovat větší objem dat. Samozřejmě není vyloučena situace, kdy může dojít k porušení autorských práv (např. při využití či napodobení AI vizuální podoby jednotlivých řešení, která byla vytvořena jiným autorem), ovšem problematika oprávněnosti využití trénovacích dat nebude posuzována v tomto článku vzhledem k redakční požadovanému omezení rozsahu.

9 MATHEW, Benita Rose. DR. STEPHEN THALER SPEAKS ON HOW DABUS CAN INVENT. *The Artificial Inventor* [online]. Ryan Abbott, 2022, 15.7.2022 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://artificialinventor.com/467-2/>

jako metody pro autonomní generování patentovatelných vynálezů.^{10,11}

Genetické programování spočívá ve využití evolučních algoritmů simulujících proces evoluce pro výběr nevhodnějšího řešení dle principu „přežije ten nejsilnější“.¹² Charakteristickým rysem evolučních algoritmů je schopnost přicházet s nestandardními a unikátními řešeními, která před tím neexistovala.¹³ DABUS je schopen analyzovat velké objemy dat a identifikovat vzory a souvislosti mezi různými nápady a koncepty, které nejsou tak zjevné pro člověka. Neuronová síť imituje fungování lidského mozku a je tak schopná adaptace na nové scénáře bez dodatečného lidského zásahu.¹⁴ Výsledkem jsou unikátní inovativní vzorce informací, případně jejich kombinace, které splňují znaky patentovatelného vynálezu. Tyto výsledky mají velkou hodnotu pro obory vyžadující vysokou míru inovativnosti, jako jsou např. farmaceutika nebo high-tech strojírenství.¹⁵

V posledních letech bylo učiněno několik pokusů přihlásit výsledky práce DABUS k patentové ochraně ve vybraných zemích (více viz kap. 2 tohoto článku). Prvním z navržených řešení je nádoba na nápoje ve tvaru fraktálu^{16,17}, která se vyznačuje tím, že má přibližně třikrát větší objem, než je ekvivalentní objem válcové plechovky od polévky, rychleji přenáší teplo a je lépe uchopitelná lidskou rukou či robotickým ramenem¹⁸ – má potenciál optimalizovat robotizované výrobní procesy. Dalším

DABUS je schopen analyzovat velké objemy dat a identifikovat vzory a souvislosti mezi různými nápady a koncepty, které nejsou tak zjevné pro člověka.

vynálezem je „zařízení a metody pro přitahování zvýšené pozornosti“ týkající se použití pulzních řetězců k LED diodám nebo světlům a případně užitečných při pátracích a záchranných operacích.¹⁹

V případě systému DABUS je důležité poznamenat, že za jeho vznikem stojí sám Dr. Thaler a jedná se o produkt jeho intelektuální činnosti, kde Dr. Thaler a jeho tým prováděli vlastní výzkum a vývoj, veškeré výpočty a programování jednotlivých funkcí tohoto systému algoritmů. Pro plnou jasnost lze konstatovat, že Dr. Thaler

10 O'NEILL, Michael a Lee SPECTOR. Automatic programming: The open issue?. *Genetic Programming and Evolvable Machines*. 2020, 21(1-2), 251–262. ISSN 1389-2576. Dostupné z: doi:10.1007/s10710-019-09364-2

11 KOZA, J.R. Human-competitive results produced by genetic programming. *Genet Program Evolvable Mach* 11, 251–284 (2010). <https://doi.org/10.1007/s10710-010-9112-3>

12 KIM, Daria. 'AI-Generated Inventions': Time to Get the Record Straight?. *GRUR International*. 2020, 69(5), 443–456. ISSN 2632-8623. Dostupné z: doi:10.1093/grurint/ikaa061. Str. 452.

13 MIIKKULAINEN, Risto. Evolutionary computation will drive the future of creative AI. *VentureBeat* [online]. 2023, 17.5.2018 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://venturebeat.com/ai/evolutionary-computation-will-drive-the-future-of-creative-ai/>

14 ABBOTT, Ryan a Lee SPECTOR. I Think, Therefore I Invent: Creative Computers and the Future of Patent Law. *SSRN Electronic Journal*. 2020, 21(1-2), 251–262. ISSN 1556-5068. Dostupné z: doi:10.2139/ssrn.2727884

15 THALER, S. *Creativity Machine® Paradigm*. In: Carayannis, E.G. (eds) *Encyclopedia of Creativity, Invention, Innovation and Entrepreneurship*. Springer, New York, NY. 2013. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3858-8_396.

16 Pozn.: v některých zdrojích „food container“ – nádoba na potraviny.

17 CASSEL, David. Stephen Thaler Claims He's Built a Sentient AI. *The New Stack* [online]. 2023, 16.5.2023 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://thenewstack.io/stephen-thaler-claims-hes-built-a-sentient-ai/>

18 Tamtéž.

19 GIBSON, Johanna. Artificial intelligence and patents: DABUS and methods for attracting enhanced attention to inventors. *Queen Mary Journal of Intellectual Property*. 2022, 11(4), 401–408. ISSN 20459807. Dostupné z: doi:10.4337/qmjip.2021.04.00

je vývojářem systému DABUS a zároveň je jeho uživatelem při tvorbě konkrétních řešení. V odborné technické společnosti je známo, že správné zadání parametrů výše zmíněné fitness funkce hraje klíčovou roli pro správné fungování algoritmu. Algoritmus je poté schopen se vyvíjet i bez lidského dohledu.²⁰ Tato skutečnost vede k závěru, že příspěvek Dr. Thalera je nepostradatelný a lze konstatovat, že bez jeho zapojení by DABUS nebyl schopný generovat požadovaný výstup. Proto zde vzniká opodstatněná otázka rozložení rolí systému DABUS a jeho vývojáře a jeho dopad na rozhodování o tom, kdo je původcem jednotlivých vynálezů. Dr. Thaler potvrzuje, že on a jeho tým naprogramovali DABUS, ovšem způsob, jakým byl software naprogramován, předpokládá nezávislý výběr předmětu vynálezu a při generování vynálezu DABUS postupuje nezávisle.²¹

Ze slov Dr. Thalera však vyplývá, že jeho hlavní iniciativou bylo připoutat pozornost odborné veřejnosti a autorizovaných orgánů k problematice rostoucího potenciálu umělé inteligence v postavení vynálezce, a tím vytvořit precedent.²² Získání finančního prospěchu z výsledků inovační činnosti DABUS nebylo jeho původní motivací.

1.2. Open source code

AI systém DABUS je příkladem, kde algoritmus byl zcela navržen Dr. Thalerem a je jeho duševním vlastnictvím. Ovšem praxe je taková, že pro tvorbu kódu je zpravidla využíván open source code, který je v dnešní době dostupný ve velkém množství jazyků programování a v různých rozhraních. Open source code představuje rozsáhlý zdroj základních kódů a jeho charakteristickým znakem je to, že na jeho vzniku se podílí velká komunita vývojářů, což stimuluje jeho rozvoj se zohledněním nejnovějších trendů a změn v oblasti programování. Jedná se tak o miliony aktualizovaných knihoven se zdrojovými kódy s možností

bezplatného využití a neomezených modifikací podle potřeb vývojářů. Ve srovnání s open source code perspektiva psaní vlastního kódu od nuly se jeví jako neracionální, a hlavně jako pracovně a časově náročná. Využití hotového kódu značně šetří čas a peníze, pro velké množství společností po celém světě patří do základních pracovních nástrojů, na nichž je založeno jejich podnikání.²³

Na bázi open source code taktéž může být navržena např. neuronová síť naplňující znaky umělé inteligence, která bude schopná vývoje dalších produktů potenciálně splňujících definici vynálezu. Pro účely této podkapitoly bude použit pojem „uživatel kódu“ ve smyslu vývojáře vlastního kódu, který pracuje na bázi open source code. Jedním z příkladů open source software je platforma Arduino: jedná se o typ vývojového prostředí pro psaní kódu v podobě desky s mikrokontrolerem a se sadou standardních rozhraní.²⁴ Tato konfigurace umožňuje uživateli použít open source code od Arduino a soustředit se na vývoj inovativních způsobů využití platformy bez nutnosti vývoje základního kódu. Platforma je často využívána ve výzkumných laboratořích např. pro účely vývoje softwaru pro inovované senzory nebo další elektronická zařízení. Rovněž je využívána inženýry pro vývoj kódů pro různá robotická zařízení. Jiným příkladem je open source operativní systém Linux, dostupný v různých jazycích programování. Knihovny zdrojového kódu Linux jsou také široce využívány jak při vývoji komerčních softwarových produktů, tak i v rámci výzkumu a vývoje a strojového učení.²⁵

Pro lepší orientaci čtenářů v kontextu vynálezů podložených open source code lze taktéž uvést, že velké IT korporace často zveřejňují svůj kód v podobě open source, aby povzbudily další vývojáře k posunutí oboru dopředu. Jedním z příkladů je OpenAI GPT (Generative Pre-trained Transformer) vydaný společností OpenAI stojící za vznikem ChatGPT – jedná se o open-source verzi nástroje,

20 Koza, J.R. Human-competitive results produced by genetic programming. *Genet Program Evolvable Mach* **11**, 251–284 (2010). Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s10710-010-9112-3>

21 High Court of Australia Transcripts: Thaler v Commissioner of Patents [2022] HCATrans 199 (11 November 2022). 2022 [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/HCATrans/2022/199.html>

22 PERPETUAL MOTION PODCAST: *Are all inventors human?* YouTube. 2021. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=n_2UJKK7TKU&ab_channel=PerkinsCoie

23 The state of open source software. *GitHub* [online]. GitHub, 2022 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://octoverse.github.com/>

24 About Arduino. *Arduino* [online]. 2023 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.arduino.cc/en/about>

25 What Is Linux?. *Linux.com* [online]. 2023 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.linux.com/what-is-linux/>

kteřá by mohla stimulovat vznik více sofistikovaných nástrojů v oblasti generování přirozeného jazyka.²⁶

V případě open source code, který je vyvíjen mj. v rámci komunity vývojářů, vzniká docela palčivá otázka podílu uživatele na vývoji finálního inovativního produktu. Není úplně jasné, koho lze považovat za původce a kdo může nárokovat práva plynoucí z patentové ochrany. Situaci může komplikovat i skutečnost zapojení AI do výzkumu a vývoje. V kontextu právnických osob vyvíjejících na základě open source code by to navíc byl dle českého práva zaměstnavatel uživatelů open source code, kdo by měl nárok na patent.²⁷

Využití open source code pro účely výzkumu a vývoje s perspektivou vynálezu se dále může zdát jako problematická záležitost zejména v okamžiku přihlášení vynálezu k patentové ochraně. Je důležité poznamenat, že v patentové přihlášce na vynález AI musí být mj. poskytnuty srozumitelné a vyčerpávající informace o vynálezu, což znamená, že v případě vynálezu založeného na open source code je nutno zveřejnit podrobné informace o algoritmech, použité metodice (včetně zpracovávaných dat, technik učení, architektury neuronových sítí) a dalších důležitých technických aspektech, které činí vynález novým a nezřejmým. Prakticky to neukládá povinnost zveřejňovat celý zdrojový kód, ale přihlašovatel musí poskytnout dostatečně podrobné informace o fungování vynálezu AI: může to zahrnovat úryvky kódu, vývojové diagramy, pseudokód nebo podrobný popis algoritmů a procesů. Cílem je umožnit odborníkovi v oboru pochopit a zopakovat vynález na základě poskytnutých informací.²⁸

Vzhledem k tomu, že open source code předpokládá práci, která je buď založena na předchozí práci vývojářů anebo svou podstatou povzbuzuje kooperaci více vývojářů v rámci komunity, v úvahu přichází otázka jedinečnosti

a inovativnosti vynálezu. V přihlášce takového vynálezu je nutno vyloučit, že se jedná o vynález závislý na jiném vynálezu, který již byl přihlášen k patentové ochraně. V případě zahájení patentového řízení musí být provedeno speciální odborné posouzení, v jaké míře uživatel přispěl k vývoji finálního produktu a v jaké míře byl jeho příspěvek inovativní. Odborníci dále potřebují posoudit, v jaké míře byl použit již hotový open source code, jakou část tvoří „nastavba“ v podobě vlastního kódu uživatele a v jaké míře tato modifikace mění či zlepšuje funkčnost původního kódu. Kritický význam bude mít taktéž splnění znaku absolutní objektivní novosti vynálezu. Jedná se pouze o demonstrativní výčet otázek, nad kterými se musí odborná komunita zamyslet s tím, že budou vznikat další problematiké, dosud nevyřešené dimenze v kontextu open source code vynálezů.

2. Přístup vybraných států k patentovému řízení pro vynálezy DABUS

Přestože zapojení AI do výzkumně-vývojové činnosti probíhá se stále větší intenzitou, k dnešnímu dni ve světě panuje spíše konzervativní postoj z legislativního hlediska vůči výstupům vzniklým pomocí generativní AI.

Úřad Spojených států pro patenty a ochranné známky (dále také „USPTO“), Evropský patentový úřad v Mnichově (dále také „EPÚ“), případně úřady průmyslového vlastnictví členských států EU s odkazem na legislativu v oblasti patentového práva argumentují, že původcem může být pouze člověk, jemuž pak budou náležet práva na patent.²⁹ Výstižněji to znázorní níže uvedený příklad.

Ryan Abbott, zástupce vynálezce Dr. Stephena Thalara stojícího za AI algoritmem DABUS, a jeho mezinárodní

26 OpenAI: GPT-4 [online]. 2023 [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: <https://openai.com/research/gpt-4>

27 § 9 zákona č. 527/2009 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, stanoví, že pokud zaměstnavatel neuplatní své právo na patent v tříměsíční lhůtě od písemného kvalifikovaného oznámení zaměstnance (původce patentu), že u něj vytvořil podnikový vynález, přejde právo na patent zpátky na zaměstnance. Pokud by za vynálezem stálo více zaměstnanců, právo na patent by měli jejich zaměstnavatelé, pokud by to právo uplatnili. Neučiní-li tak, právo bude příslušet zaměstnancům, případně jednomu zaměstnanci, jehož zaměstnavatel právo neuplatnil.

28 Viz např. Úřad průmyslového vlastnictví: Informace k národní přihlášce (přihlašování v ČR). 2023 [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/prumyslova-prava/vynalezky-patenty/informace-k-narodni-prihlasce-prihlasovani-v-cr>

29 PEARLMAN, Russ, Recognizing Artificial Intelligence (AI) as Authors and Inventors Under U.S. Intellectual Property Law, 24 *Rich. J. L. & Tech.* no. 2, 2018. Dostupné z: <https://jolt.richmond.edu/recognizing-artificial-intelligence-ai-as-authors-and-inventors-under-u-s-intellectual-property-law/> Odst. 20 a násl.

tým podali dvě patentové přihlášky v několika státech. Jednalo se o dva vynálezy systému AI DABUS zmíněné výše – nádobu na nápoje ve tvaru fraktálu (v přihlášce „food container“) a zařízení a metody pro přitahování zvýšené pozornosti. V přihláškách bylo požadováno, aby DABUS byl uznán nejen jako vynálezce, ale aby byl nabyvatelem patentů. Úřad duševního vlastnictví Spojeného království a EPÚ konstatovaly, že přihlašované vynálezy splňují podmínky pro udělení patentu: zdají se být nové, jsou výsledkem vynálezce činnosti a jsou průmyslově využitelné.³⁰ Ovšem tradiční patentové právo, jak již bylo uvedeno, nepředpokládá, že by za vynálezce mohl být považován kdokoliv jiný než člověk. EPÚ zamítl tyto přihlášky s odůvodněním, že „stroj není vynálezcem ve smyslu Evropské patentové úmluvy (dále také „EPC“) a neměl by vlastnit patenty. Vlastník stroje by měl být vlastníkem veškerého duševního vlastnictví, které stroj vytváří. Stroj přitom může být považován za vynálezce jakýchkoliv výsledných vynálezů, ale nabyvatelem těchto patentů by byl Dr. Thaler“.³¹ Zde je nutno poznamenat, že postoj EPÚ je konzistentní ve smyslu, že se předpokládá využití systému DABUS jako nástroje, s jehož pomocí dochází ke vzniku vynálezů. Požaduje přitom, aby v přihlášce byla uvedena fyzická osoba, které budou náležet práva nakládat s uděleným patentem. Při svém rozhodování se EPÚ opíral o článek 81 EPC a o pravidlo 19(1) prováděcího předpisu EPC, které vyžadují označení vynálezce v přihlášce, které musí obsahovat „příjmení, jméno a úplnou adresu vynálezce“.³² Toto rozhodnutí potvrdil i Odvolací senát Evropského patentového

úřadu s obdobným závěrem, dále konstatujícím, že by přihlašovatel mohl v přihlášce uvést, že vynález byl generován umělou inteligencí, ale měl by přitom označit sebe jako vynálezce.³³

Ve Spojených státech prozatím také nebylo dosaženo úspěchu při registraci přihlášek: Okresní soud pro východní okres Virginie³⁴ potvrdil rozhodnutí USPTO s odkazem na § 100 Title 35 U.S.C.³⁵, který za vynálezce považuje pouze jednotlivce – fyzickou osobu. Soud sice připustil, že může přijít okamžik, kdy umělá inteligence bude dostatečně sofistikovaná, aby splnila podmínky definice vynálezu, ale momentálně taková doba nenastala. USPTO přitom nezpochybnuje, že nárokovaný předmět ochrany vynalezl DABUS, nikoli fyzická osoba.³⁶ Proti tomuto rozhodnutí bylo podáno odvolání, a v roce 2021 vydal Federální obvodní soud precedenční stanovisko, v němž uvedl, že podle patentového zákona nemůže být softwarový systém umělé inteligence uveden jako „vynálezce“ v patentové přihlášce. V červnu 2022 proběhlo ústní jednání před Odvolacím soudem Spojených států pro federální okruh³⁷, který v srpnu roku 2022 rozhodl se závěrem, že za vynálezce může být shledána pouze fyzická osoba.³⁸

Obdobný postoj zaujímá Úřad duševního vlastnictví Spojeného království (UK Intellectual Property Office neboli UK IPO) k udělení patentové ochrany vynálezům DABUS. Přestože UK patří mezi státy, které v oblasti autorskoprávní pracují s pojmem „computer-based work“, a tím pádem v určité míře poskytují právní ochranu

30 HAMBLEN, Matt. Team seeks patents for inventions created by DABUS, an AI. *Fierce Electronics* [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.fierceelectronics.com/electronics/team-seeks-patents-for-inventions-created-by-dabus-ai>

31 EUROPEAN PATENT OFFICE. BOARD OF APPEAL: Decision J 0008/20 (Designation of inventor/DABUS). Dostupné z: <https://new.epo.org/en/boards-of-appeal/decisions/j200008eu1.html>

32 EUROPEAN PATENT OFFICE. Legal texts. European Patent convention. Rule 19, Designation of the inventor. Dostupné z: <https://new.epo.org/en/legal/epc/2016/r19.html>

33 European Patent Office Legal Board of Appeal Issues Decision in J08/20 DABUS, Offers Path Forward. *The Artificial Inventor* [online]. Ryan Abbott, 2022 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://artificialinventor.com/european-patent-office-legal-board-of-appeal-issues-decision-in-j08-20-dabus-offers-path-forward%ef%bf%bc/>

34 Překlad z angličtiny „United States District Court for the Eastern District of Virginia“.

35 The United States Code: 35 U.S.C. 100 DEFINITIONS. Dostupné z: <https://www.bitlaw.com/source/35usc/100.html>

36 ABBOTT, Ryan. July 2022 AIP Update Around the World. *The Artificial Inventor* [online]. Ryan Abbott, 2022 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://artificialinventor.com/867-2/>

37 United States Court of Appeals for the Federal Circuit: 2021-2347: Thaler v. Vidal. 2021 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://cafc.uscourts.gov/06-06-2022-2021-2347-thaler-v-vidal-audio-uploaded/>

38 United States Court of Appeals for the Federal Circuit: 2021-2347: Thaler v. Vidal. 2021 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: https://cafc.uscourts.gov/opinions-orders/21-2347.OPINION.8-5-2022_1988142.pdf

dílům vytvořeným pomocí AI,³⁹ pro oblast patentového práva zákon o patentech z roku 1977 (The Patents Act 1977 nebo „PA“) primárně počítá s vynálezcem člověkem: při registraci patentu PA vyžaduje identifikaci vynálezce a zároveň předpokládá, že pro vznik vynálezu je vyžadována mentální aktivita vynálezce.⁴⁰ Obecně však platí, že UK IPO nebude zpochybňovat patent udělený přihlašovatelovi vynálezu vzniklého za využití umělé inteligence, pokud ho nezpochybní třetí osoba.⁴¹

V případě vynálezů DABUS vydal UK IPO rozhodnutí⁴², že přihlášky by měly být vzaty zpět pro nesplnění formálního požadavku dle čl. 13 PA, který stanoví, že stroj s umělou inteligencí nemůže být považován za osobu vynálezce – tj. fyzickou osobu dle zákona. Rovněž vzhledem k tomu, že AI nemá právní subjektivitu, není možné převést vlastnické právo z AI na přihlašovatele (Dr. Thaler) pouze tím, že ten vlastní AI. Vrchní soud Anglie a Walesu v roce 2020 potvrdil toto rozhodnutí UK IPO⁴³ a odvolací soud Anglie a Walesu zamítl odvolání týmu DABUS ve věci AI jako vynálezce.⁴⁴

Relativního „pokroku“ bylo dosaženo v některých státech pracujících s pojmem „computer-based work“ pro oblast autorského práva: například v roce 2021 patentový úřad

v Jihoafrické republice uznal, že vynálezcem může být systém AI DABUS, ovšem práva k patentu budou náležet vlastníkovi AI – Dr. Thalerovi.^{45,46}

Stejný názor vyjádřil soudce J. Beach australského federálního soudu, který ve svém rozhodnutí uvedl, že podle australského patentového zákona z roku 1991 může být systém nebo zařízení umělé inteligence uznán jako vynálezce. Takový vynálezce odlišný od člověka však nemůže být přihlašovatelem vynálezu, ani nositelem práv na patent. Je to v souladu se současným stavem technologií a s podporou inovací.⁴⁷ Úřad pro ochranu průmyslového vlastnictví Austrálie podal proti tomuto rozhodnutí odvolání na plénum federálního soudu, které zrušilo rozhodnutí soudce J. Beach. Pokus týmu DABUS o získání zvláštního povolení k podání odvolání proti tomuto rozhodnutí u Nejvyššího soudu Austrálie dopadl s negativním výsledkem, a toto rozhodnutí potvrzuje, že podle současného australského práva nemůže být jako vynálezce patentu uvedena AI. Další odvolání není možné.⁴⁸

U všech výše zmíněných států narážíme na problematiku stále nerealistické představy o právní osobnosti AI, která logicky přichází v úvahu s rozšířením schopností a funkcí

39 Více viz YUSUPOVA, Regina, Generativní AI a vybrané otázky autorského práva. *Duševní vlastnictví* (online), Úřad průmyslového vlastnictví, ISSN 2788-256X, str. 3-16.

40 ABBOTT, Ryan Benjamin, Artificial Intelligence, Big Data and Intellectual Property: Protecting Computer-Generated Works in the United Kingdom (November 2, 2017). Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies (Tanya Aplin, ed), Edward Elgar Publishing Ltd, Forthcoming, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3064213>. Str. 329.

41 Tamtéž, str. 325.

42 Intellectual Property Office: Patent decision 2021 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: https://www.ipo.gov.uk/p-challenge-decision-results/p-challenge-decision-results-bl?BL_Number=O/741/19

43 ABBOTT, Ryan. July 2022 AIP Update Around the World. *The Artificial Inventor* [online]. Ryan Abbott, 2022 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://artificialinventor.com/867-2/>

44 British and Irish Legal Information Institute: England and Wales Court of Appeal (Civil Division) Decisions. 2021 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2021/1374.html>

45 ABBOTT, Ryan. First Patent Granted to the Artificial Inventor Project. *The Artificial Inventor* [online]. Ryan Abbott, 2022 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://artificialinventor.com/first-patent-granted-to-the-artificial-inventor-project/>

46 PATRICK, Alex. SA first to award patent recognising artificial intelligence as inventor. *Times Live. South Africa* [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.timeslive.co.za/news/south-africa/2021-07-30-sa-first-to-award-patent-recognising-artificial-intelligence-as-inventor/>

47 ABBOTT, Ryan. A Federal Court in Australia has Held AI-Generated Inventions are Patentable. *The Artificial Inventor* [online]. Ryan Abbott, 2022 [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://artificialinventor.com/a-federal-court-in-australia-has-held-ai-generated-inventions-are-patentable/>

48 High Court of Australia Transcripts: Thaler v Commissioner of Patents [2022] HCATrans 199 (11 November 2022). 2022 [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <http://www.austlii.edu.au/cgi-bin/viewdoc/au/cases/cth/HCATrans/2022/199.html>, a dále World Intellectual Property Organization: Artificial Intelligence and Intellectual Property Strategy Clearing House. 2023 [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: https://www.wipo.int/about-ip/en/artificial_intelligence/strategy-search.jsp?territory_

AI. Je důležité poznamenat, že se k dnešnímu dni jedná o v obecném právu zcela vyloučenou koncepci, přičemž do tohoto textu byl převzat pojem „právní osobnosti“, jak ji definuje občanské právo, tj. „způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti“⁴⁹, pouze pro futuristické úvahy o jednom z možných scénářů budoucího vývoje, kdy by AI mohla být tak technicky vyspělá, že by její inteligence byla srovnatelná s inteligencí člověka a možná by ji i přesahovala. Obecnou otázkou k posouzení tedy je, kdo by v případě, kdyby umělé inteligenci byla udělena právní osobnost, mohl profitovat ze skutečnosti, že za vynálezce bude uznána právě umělá inteligence. Nedílnou součástí práv na patent je finanční či konkurenční výhoda, které může být dosaženo udělením licence na využití vynálezu. O případném uznání AI za vynálezce by se mohlo uvažovat pouze z hlediska společenského blahobytu a případně transparentnosti – pro demonstraci veřejnosti dosažení technologického pokroku. V případě Dr. Thalera se taktéž pravděpodobně jedná o vlastní marketing. Na základě výše uvedeného lze předpokládat, že přístup „computer-based work“ pro oblast patentového práva, tj. uznání AI za původce vynálezu, nikoli však majitele patentu, je prozatím optimální a dostačující. Kromě toho platí, že Evropský Parlament odmítl uznat právní osobnost robotům (umělé inteligenci) ve své deklaraci o komplexní evropské průmyslové politice v oblasti umělé inteligence a robotiky. Což znamená, že ani systém DABUS není a prozatím nebude chápán jako „elektronická“ osoba⁵⁰ – vedle osoby fyzické a právnické.

Závěr

V tomto článku byly posouzeny vybrané otázky patentového práva v kontextu vynálezecké činnosti generativní AI. Jak bylo ukázáno na základě analýzy metod fungování generativní AI z technického pohledu a dále konkrétně na příkladu vynálezeckého software DABUS, klíčovou roli při zadání parametrů algoritmů a vývoji kódu i nadále hraje člověk: jedná se o podstatnou úlohu pro nastavení správného fungování AI v souladu se zadaným výzkumně-vývojovým úkolem. Automatizována může být samotná výzkumně-vývojová činnost AI, tedy fáze hledání

inovativního řešení, ovšem bez původní činnosti vývojáře či uživatele by finální výsledek neměl hodnotu z hlediska požadavků na vynález.

AI v roli vynálezce může fungovat i na bázi open source code, kde se na jejím vzniku de facto bude podílet více vývojářů. V tomto případě určení míry, v níž se jednotlivé subjekty podílely na vzniku vynálezu, nebude jednoznačné již ve fázi stanovení původců na úrovni vývojářů (což by bylo praktické v souladu se stávající legislativou). Spolu s tím vyvstává otázka novosti vynálezu vzniklého na základě open source code přihlášeného k patentování. Jedná se tak o další výzvu pro zákonodárce.

Legislativa vybraných států v oblasti patentového práva nepočítá s tím, že by AI mohla být přihlašovatelem patentů před příslušným patentovým orgánem, jakož ani nositelem patentových práv. Důkazem jsou mj. skutečnosti, že AI nevyvíjí z vlastní iniciativy a jelikož se prozatím neuvažuje o udělení právní osobnosti AI, nemůže profitovat ze získaných práv. Zároveň zde vzniká otázka smysluplnosti podobných pokusů – posuzovaný příklad Dr. Thalera a jeho software DABUS není z tohoto hlediska úplně vypovídající: momentálně Dr. Thaler vystupuje v roli průkopníka pro oblast AI vynálezů a nehledá finanční prospěch ze zaregistrovaných patentů.

Přestože k dalšímu řízení o podaných přihláškách nedošlo právě z důvodu, že právní řád vybraných států nepracuje s původcem vynálezu odlišným od fyzické osoby, někteří odborníci, zákonodárci a soudci se již dnes na základě vzniklých precedentů zamýšlí nad tím, jak by se měla legislativa měnit, a připouští, že by patentové právo mohlo počítat s registrací patentu, v jehož přihlášce by jako vynálezce byla uvedena AI. V současné době analogii představuje přístup „computer-based work“ uplatňovaný mj. v právu Jihoafrické republiky.

Technologický pokrok a další vývoj v oblasti umělé inteligence, která generuje inovativní řešení, bude motivací pro přizpůsobení právního rámce tak, aby reflektoval tyto postupné změny, které se zatím jeví spíše jako futuristické. ✓

49 § 15 zákona č. 80/2012 Sb., občanský zákoník.

50 Více viz *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. února 2017 obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku*. In: . Úřední věstník Evropské unie, 2017, 2015/2103(INL).

O nejstarší patentní kanceláři pražské

Mgr. Nela Černáková, Ph.D.,

absolventka MUP, studentka Právnické fakulty ZČU

Úvod

Před několika lety jsem v antikvariátu narazila na knihu „O patentní licenci podle rakouského práva soukromého“. Jelikož se nezabývám přímo patentovou ochranou, láska na první pohled to nebyla. Protože se ale zabývám obory úzce souvisejícími, nechat jsem ji tam nemohla. Jednotlivé oblasti ochrany duševního vlastnictví se navzájem prolínají, a tak jsem doufala, že by mi kniha mohla nabídnout netradiční pohled na obor. Ve skutečnosti mi ale o mnoho více dalo zprvu nenápadné razítko na prvním listu knihy. Díky razítku (obr.

Obr. č. 1: Razítko Ing. Pavla Schmolky v knize *O patentní licenci podle rakouského práva soukromého*.

č. 1) jsem se dozvěděla, že knihu kdysi vlastnil patentový zástupce Ing. Pavel Schmolka, jehož kancelář sídlila v pražské Jindřišské ulici. Patentová zástupci se významně podílejí na ochraně technických řešení, rozvoji oboru průmyslového vlastnictví i rozvoji společnosti samotné, avšak do pomyslné záře reflektorů se (na rozdíl od vynálezců) zpravidla nedostávají. Možná je to škoda, napadlo mě. Díky troše zvědavosti jsem brzy zjistila, že Pavel Schmolka byl **synem muže, který v roce 1886 založil zřejmě první c. k. (císařsko-královskou) vládou autorizovanou patentní kancelář pražskou. Otcem Pavla Schmolky a zakladatelem této nejstarší patentní kanceláře pražské byl Ing. Jindřich Schmolka.** Z rodiny Schmolkovy vzešlo

celkem sedm patentových zástupců. Poslední z nich zemřel v roce 2015 a s ním bohužel odešla i rodinná tradice.

Neuvažovala jsem dříve nad oborem jako nad „řemeslem“, které lze úspěšně předávat z generace na generaci, ačkoli v České republice působí i nyní řada rodin, kde se s tímto fenoménem lze setkat. Zpočátku jsem se snažila rekonstruovat profesní působení patentových zástupců z rodiny Schmolkovy. Vzhledem k tomu, že řada dokumentů byla považována za důvěrné, či již byla skartována, nepovedlo se mi bohužel identifikovat mnoho konkrétních klientů patentové kanceláře. Mimo patentové informace mi byl výborným zdrojem dobový tisk, který je dnes snadno přístupný díky projektu Národní digitální knihovna. Nacházela jsem i mnoho informací osobního charakteru. Protože rodina byla židovského původu, zmínky o patentové kanceláři jsem bohužel našla i v databázi obětí holocaustu. Tak se stalo, že jsem začala „sestavovat rodokmen“ rodině, se kterou nejsem nijak spřízněna. Rodině, která významně přispěla k rozvoji oboru průmyslového vlastnictví a která mě mnoho naučila. Čím lépe jsem totiž znala osudy členů rodiny, tím více jsem chtěla rozumět historickým souvislostem. Dnes si již lépe uvědomuji, že hranice mezi historickou minulostí a naším současným životem je tenčí, než si připouštíme, a že je nutné si minulost připomínat a učit se z ní. Během pátrání jsem se mnohdy ocitla ve slepé uličce, mj. proto, že členové rodiny užívali během různých období různé varianty křestních jmen, ale i příjmení (např. Schmolka, Šmolka či Smolka). Děkuji za pomoc patentovému zástupci Ing. J. Potužníkovi a jeho manželce L. Potužníkové, dále panu doktorovi D. Hubenému z Národního archivu, kolegům z Úřadu průmyslového vlastnictví, Ministerstva kultury a příspěvkových organizací

1 WENIG, Arnošt. *O patentní licenci podle rakouského práva soukromého*. Praha: Nákladem vlastním – Tiskem Dra. Ed. Grégra a syna, 1910.

Ministerstva kultury. Zvláštní poděkování pak patří potomkům rodiny Schmolky, kteří mi poskytli mnoho materiálů a informací. Ráda bych teď o příběhu rodiny vyprávěla odborné či širší veřejnosti a soustředila se při tom na prolínání informací osobního a profesního charakteru.

1. Ing. Jindřich Schmolka – zakladatel rodinné tradice

Ve Stojicích u Heřmanova Městce se dne 4. února 1858 narodil Jindřich (Heinrich) Schmolka. Chlapec byl prvním ze šesti dětí Marcuse Schmolky a Julie Schmolkové, roz. Schick. Přišel na svět v období Bachovského absolutismu, tedy ještě za Rakouského císařství, ale převážná část jeho života se udála za Rakousko-Uherska. Jako devítiletý chlapec pravděpodobně příliš neprožíval Rakousko-Uherské vyrovnání (1867) a netrápil se možná ještě

Obr. č. 2: Jindřich Schmolka cca v roce 1890.

z roku 1890 a na obr. č. 3 je pak fotografie též Jindřicha Schmolky, cca z roku 1913.

Jedním z hlavních znaků 19. století byla **průmyslová revoluce**. Po celém světě vznikaly převratné vynálezy, nad kterými lidé žasli. Češi

otázkou, proč neproběhlo podobné vyrovnání Rakousko-České. Už jako dítě zřejmě projevoval technické nadání, v dospělosti se stal **baňským inženýrem** a posléze **patentovým zástupcem**. Jeho rodiče byli židovského původu. Zažili revoluční tlaky v letech 1848–1849 i pád feudálního absolutismu. Na obr. č. 2 je vzácná fotografie Jindřicha Schmolky

Obr. č. 3: Fotografie Jindřicha Schmolky cca z roku 1913.

se postupně stali ekonomickým centrem habsburské monarchie a byli si toho dobře vědomi. Dnes je pro nás obtížné představitelné, že Jindřich Schmolka nezažil na trůnu nikoho jiného, než **Františka Josefa I.**, který byl u moci dlouhých 68 let (1848–1916). František Josef I. miloval řád a úřadování, stal se synonymem jistoty, trvalosti, ale i strnulosti. Konzervativní bohužel prý byl, i pokud šlo o vynálezy. Císař bývá chválen za to, že ponechal volný prostor ekonomickému rozvoji, ale bývá mu mj. vytýkána řada vojenských neúspěchů. A mnoho štěstí neměl ani v manželství s Alžbětou Bavorskou, přezdívanou Sissi. Jak známo, z manželství Františka Josefa I. a Alžběty Bavorské vzešly tři dcery a jediný syn, korunní princ Rudolf. Ten však v roce 1889 spáchal (za dodnes ne zcela vyjasněných okolností) sebevraždu. Protože císařův první bratr Maxmilián I. Mexický zemřel v roce 1867, byl po smrti jeho druhého bratra Karla Ludvíka Rakousko-Uherského (1896) následníkem trůnu jmenován **František Ferdinand d'Este**. Císařův synovec František Ferdinand d'Este byl člověk moderní, pokrokový a svérázný, a to i pokud šlo o milostný život. Zamíloval se totiž do ženy nerovného původu, hraběnky Žofie Chotkové. Jak známo, v roce 1900 s ní uzavřel morganatický sňatek i za cenu, že jejich budoucí děti přijdou o jakýkoli nárok na trůn monarchie.

Milostný život Jindřicha Schmolky tak komplikovaný zřejmě nebyl. Mezi jeho potomky se traduje, že když žádal o ruku, informací o profesním zaměření prý příliš rodinu nevěsty neoslňil. Protože v té době měl o potenciálu práce patentového zástupce málokdo přesnější představu, není se až tak čemu divit. Dopadlo to ale dobře. Jindřich svolení získal a vzal si za manželku svoji vyvolanou, Františku Gibian, narozenou dne 13. července 1868 v Blatné. Měli celkem 6 dětí. Nejstarší byl Pavel (*1891), pak následovali Felix (*1892), Annie (*1893), František (*1894), Bedřiška Fritzi (*1896) a Hanuš (*1902). Dcera Annie ani syn Felix se nedožili dospělosti, Annie zemřela v 17 letech, Felix v patnácti měsících.

Jindřich Schmolka zemřel dne 21. září 1914, v Praze, ve věku 57 let. Smuteční oznámení bylo jeho rodinou zveřejněno v českém i v německém jazyce a jasně sdělovalo informaci o sounáležitosti k oboru. V německé verzi bylo uvedeno „**Patentanwalt**“², tedy patentový zástupce,

2 Zdroj: Heinrich Schmolka [online]. Geni [cit. 2022-06-05]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Heinrich-Schmolka/6000000011768443488>.

Obr. č. 4: Oznámení o úmrtí Jindřicha Schmolky.

zatímco v české verzi „**inž. patent. kanceláře**“ (viz obr. č. 4). Je to datum jako každé jiné, dokud si neuvědomíme, že to bylo zhruba tři měsíce poté, co byl v Sarajevu zavražděn následník Rakousko-Uherského trůnu, František Ferdinand d'Este i s chotí (28. června 1914). Ještě za života Jindřicha Schmolky tak vyhlásilo Rakousko-Uhersko válku Srbsku a následovala řetězová reakce, během které se vlivem předchozích aliančních smluv do konfliktu zapojila řada dalších zemí. Jindřich Schmolka se nedožil smrti Františka Josefa I. (1916), krátké vlády Karla I (1916–1918), konce první světové války ani vyhlášení samostatného Československa. Bezpochyby ale vnímal souhrn politických, národnostních ekonomických a sociálních rozporů v rámci habsburského soustátí ještě dávno před tím, než je umocnila první světová válka. Díky svému oboru navíc musel mít vynikající přehled o stavu průmyslu i o náladách podnikatelských kruhů. Jednou z příčin odporu podnikatelských a politických špiček českého národa vůči Vídni měla být skutečnost, že většina daní z českých zemí směřovala do Vídně.³ Místem posledního odpočinku Jindřicha Schmolky je Nový židovský hřbitov v pražských Olšanech. Na náhrobním kameni je pod jeho jménem uvedeno „**inženýr a patentový zástupce**“. Zakladatele nejstarší patentní kanceláře pražské připomíná ovšem také databáze průmyslověprávních informací. Figuruje zde totiž jako původce a přihlašovatel vynálezů, a to konkrétně jako vynálezce pomaluhořících kamen (AT13925B) a lapače uzlů pro výrobu papíru (AT21137B).

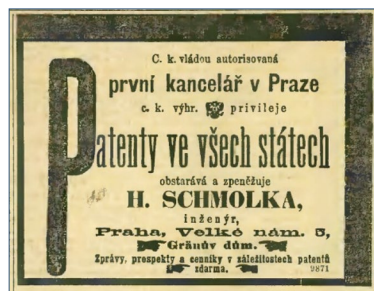
2. Nejstarší patentní kancelář pražská v letech 1886–1914

Jindřich Schmolka nechával do komerčních sdělení s nabídkou obstarání a zpeněžení patentů s oblibou uvádět, že jeho kancelář, založená roku 1886, je **nejstarší c. k.**

(**císařsko-královskou**) **vládou autorizovanou, patentní kancelář pražskou**. Byl polyglotem, tedy ovládal několik jazyků a často cestoval do Vídně či Budapeště, kde mohl podávat přihlášky vynálezů. Za jeho kariéry totiž ještě v Praze nepůsobil Patentní úřad. Zpočátku Jindřich Schmolka uváděl častěji německý ekvivalent svého jména (Heinrich). Musel se velmi dobře orientovat v rakouském právu, mj. v rakouském patentovém zákonu z roku 1852, který byl již v průběhu jeho podnikání nahrazen patentovým zákonem ze dne 11. ledna 1897, zákon č. 30/1897 ř. z., o ochraně vynálezů (zákon patentový). Pokud jde o právní úpravu živnostenského podnikání, v době, kdy zahajoval kariéru, byl základním východiskem rakouské právní úpravy živnostenský řád č. 227/1859 ř. z., novelizovaný zákonem č. 39/1883 ř. z.⁴

2.1. Staroměstské náměstí (1886–1889)

V inzerátu Schmolkovy patentní kanceláře z roku 1886 (obr. č. 5) je jako sídlo kanceláře uveden **Gräunův (Krennův) dům** na Velkém, respektive Staroměstském

Obr. č. 5: Inzerát patentní kanceláře založené Jindřichem Schmolkou.

nám. 5. Tento dům (viz obr. č. 6) byl zbourán při pražské asanaci v letech 1901–1902. Na jeho místě je nyní parčík proti průčelí Kostela sv. Mikuláše. Ač zde kancelář dlouho nezůstala, likvidace budovy mohla být pro Jindřicha Schmolku spojena s pocity nostalgie. Již v roce 1887 vydával Jindřich Schmolka ze Staroměstského náměstí reklamní časopis věnovaný patentové ochraně, a to pod názvem „**Oesterreichisch-ungarischer Patent-Markt**“. Podle Bibliografie časopisectva vycházel časopis jednou

Obr. č. 6: Krennův dům.

3 PRAVEC, Josef. *Rakousko-Uhersko nemělo budoucnost. Přeživalo z českých daní, upozorňuje historik Proks* [online]. Praha: Hospodářské noviny, 2015 [cit. 2022-08-20]. Dostupné z: <https://byznys.hn.cz/c1-64805470-rakousko-uhersko-nemelo-budoucnost-prezivalo-z-ceskych-dani-upozornuje-historik-proks>.

4 MALÝ, K. a kolektiv. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. vydání. Praha: LINDE PRAHA, 2003. ISBN 80-7201-433-1.

měsíčně v neurčitých lhůtách a byl poskytován zdarma.⁵ Dokonce i slavný Ottův slovník naučný začal vycházet teprve o rok později. Své služby Jindřich Schmolka v letech 1887–1888 nadále nabízel prostřednictvím tisku, viz *obr. inzerátů č. 7–9*.

Obr. č. 7–9: Inzeráty patentní kanceláře založené Jindřichem Schmolkou.

2.2. Hyberská ul. (1889–1893)

Když v roce 1890 zasáhla Prahu stoletá povodeň, kancelář J. Schmolky už sídlila v Hyberské 4. A bylo to dobře, protože během povodně bylo zaplaveno i Staré město až po Staroměstské náměstí. Poblíž Prašné brány ještě nestál Obecní dům, ale ulice Hyberská již byla významnou křižovatkou, ve které sídlilo nejstarší pražské nádraží – Masarykovo nádraží. Kancelář nadále inzerovala, viz *obr. č. 10–11*. Také z adresy v Hyberské vydal

Obr. č. 10–11: Inzeráty patentní kanceláře založené Jindřichem Schmolkou.

Jindřich Schmolka informační příručku pro vynálezce a majitele patentů. Ta byla publikována pod názvem „**Informationen für Erfinder und Patent-Inhaber**“⁶ a obsahovala řadu praktických informací včetně ceníku jeho patentové kanceláře.

2.3. Jindřišská ul. (1893–1914)

Od konce roku 1893 sídlila kancelář J. Schmolky dvě desetiletí v pronajatých prostorách na adrese Jindřišská č. 21. Koncem října 1912 pak Jindřich Schmolka zakoupil dům v Jindřišské ulici č. 4, do kterého svoji kancelář s působností od 5. května 1913 přestěhoval. Členové rodiny Schmolkové zde následujících více než deset let i bydleli. Dům v Jindřišské ulici č. 4, stejně jako sousední domy číslo 2 a 6, dnes již nestojí. V letech 1971 až 1976 byl na jejich místě postaven Obchodní dům Družba (později Krone a Debenhams). Již zavedená kancelář J. Schmolky v letech 1893–1914 nadále inzerovala prostřednictvím tisku, viz *obr. č. 12–16*. Výtvarné zpracování komerčních sdělení bylo přitom velmi různorodé a někdy zahrnovalo prvky secese. Střídala se sdělení stručná i obsáhlá. Díky nim se lze dozvědět, že v roce 1902 již kancelář měla pevnou telefonní linku a telefonní číslo 1080. Kancelář zajišťovala inzerci i mimo Prahu. Kupříkladu v rakouském časopisu *Der Romanleser* se objevila reklama Heinricha (Jindřicha) Schmolky dne 30. dubna 1899, kde je uvedena adresa Heinrichsgasse 21, tj. Jindřišská 21.⁷ O tehdejší způsobu propagace vypovídá mnoho i reklamní pohlednice (vizitka) *na obr. č. 17 a 18*, odeslaná v roce 1908 z Prahy do Drážďan. Adresátem této pohlednice byla společnost August Kühnscherf & Söhne, která se až do 20. století věnovala moderním technologiím, vyráběla výtahy. Její osud byl však bohužel zpečetěn během bombardování Drážďan r. 1945.⁸

Od roku 1886 do roku 1914 uplynulo celkem 28 let, během kterých Jindřich Schmolka jistě uvažoval nad budoucím

5 *Bibliografie časopisectva v Čechách z let 1863–1895*, František Roubík, Praha: Česká akademie věd a umění, 1936, 319 s.

6 *Informationen für Erfinder und Patent-Inhaber* [online]. Prag: 1891, Stransky a Heller [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <https://www.booklooker.de/B%C3%BCcher/H-Schmolka+Informationen-f%C3%BCr-Erfinder-und-Patent-Inhaber-Uebersichtliche-Zusammenstellung-der/id/A02oFTRA01ZZG>.

7 *Der Romanleser – Kompletter 1. Jahrgang, Nr. 1–36 in 2 Bde.* [online]. 1898/99 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.booklooker.de/B%C3%BCcher/N-N+Der-Romanleser-Kompletter-1-Jahrgang-Nr-1-36-in-2-Bde/id/A02o99n101ZZJ>.

8 *August Kühnscherf & Söhne* [online]. [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <http://thomas-kuehnscherf.de/kuehnscherf/Historie/index.htm>.

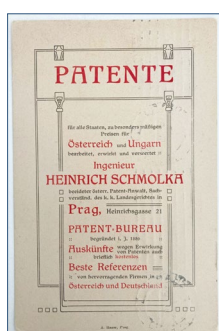

Obr. č. 12–16: Inzeráty patentní kanceláře založené Jindřichem Schmolkou.

osudem své patentové kanceláře. Ještě za jeho života se začal jeho nejstarší syn, Pavel Schmolka, připravovat na profesní kariéru patentového zástupce. Aby se mohl stát kandidátem patentních zástupců a vykonat praxi, musel nejprve doložit potvrzení o bezúhonnosti. Žádost ze dne 20. října 1913, směřovaná pro tento účel pražskému policejnímu ředitelství, byla podána ještě na hlavičkovém papíru kanceláře inženýra Jindřicha Schmolky.⁹ Jindřich Schmolka se zřejmě těšil, že povede kancelář společně se synem. Bohužel v době jeho smrti dosud nebyl Pavel Schmolka zapsaným patentovým zástupcem, a tak byla existence patentové kanceláře v Jindřišské ulici náhle ohrožena. Situaci pomohl vyřešit Jindřichův

Obr. č. 17–18: Reklamní pohlednice Jindřicha Schmolky.

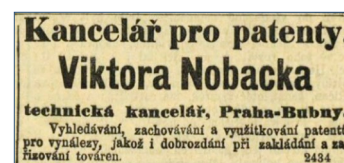
mladší bratr Moritz Schmolka, narozený dne 14. června 1864, který se stal dočasně jejím správcem. Informace o správcovství byla uvedena i v oznámení o úmrtí Jindřicha Schmolky. Moritz Schmolka byl v té době již aktivním patentovým zástupcem s vlastní zavedenou kanceláří v Brně. Díky tomu, že i on dbal na propagaci, můžeme v dobovém tisku nalézt řadu reklam jeho brněnské kanceláře. Inzerát na obr. č. 19 je z roku 1911, tedy z období, kdy ještě mohli bratři Jindřich a Moritz Schmolka kolegiálně spolupracovat. Moritz Schmolka působil jako patentový zástupce i ve Vídni.¹⁰

Obr. č. 19: Inzerát patentní kanceláře Moritze Schmolky.

2.4. Konkurenční patentové kanceláře

Landa uvádí, že na přelomu 19. a 20. století byl svět slovem patent přímo okouzlen. Poukazuje, že patent byl představou něčeho nového, nevídaného, nejspíš užitečného a že v nabídce byly nejružnější patentované výrobky.¹¹ V denním tisku byly inzerovány například patentované koberce, drátěné rohože či armádní pozouny.¹² Není divu, že **v Praze postupně přibývaly patentové kanceláře.** Jindřich Schmolka opakovaně uváděl, že jeho kancelář je první pražskou c. k. (císařsko-královskou) vládou autorizovanou kanceláří. Ještě před ním zde však působily i jiné kanceláře. V pražských Bubnech už v roce 1883 například **technická kancelář (Kancelář pro patenty) Viktora Nobacka**, viz obr. inzerátu č. 20.¹³ Zřejmě se však jednalo o kancelář neautorizovanou. Dle reklamního textu kancelář ostatně ani nenabízela obstarání patentů,

Obr. č. 20: Inzerát patentové kanceláře Viktora Nobacka.

⁹ NA, Sign. S 3736/13, kart. 10533, Pavel Schmolka.

¹⁰ *Národní hospodář: Příloha Lidových Novin pro věci hospodářské, sociální a finanční* [online]. Brno: Lidové Noviny, 23. 3. 1913 [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://www.lidovenoviny.cz/ctecka.aspx?d=23.03.1913&e=LN1#strana=10>.

¹¹ LANDA, Pavel. *Patent na rozum: O průmyslových právech*. Praha: Albatros Praha, 1989. ISBN 13-765-89.

¹² *Národní listy*, 1888, ročník 28, vydáno dne 2. 3. 1888, č. 62, str. 4., Dalibor, časopis pro všechny obory umění, rok vydání 1879, ročník 1, datum vydání 10. 1. 1879. č. 2.

¹³ *Národní listy*, rok vydání 1883, ročník 23, datum vydání 16. 10. 1883, č. 246, Praha: Julius Grégr.

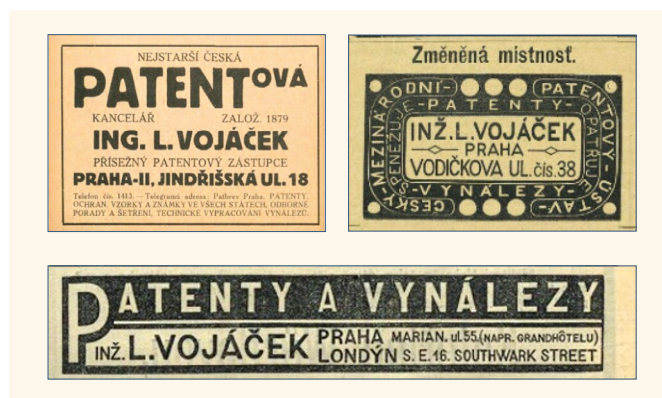
nýbrž pouze „vyhledávání, zachovávání a využitkování patentů pro vynálezy, jakož i dobrovzdání při nakládání a zařizování tovarů“. Mohlo být prvenství v autorizaci propagačním nástrojem či zdrojem konkurenčního popichování? Současně s Jindřichem Schmolkou působil v oboru také patentový zástupce **L. Vojáček**, který v jednom ze svých sdělení nechal uvést, že jeho kancelář je **nejstarší českou** patentovou kancelář, založenou v roce **1879**, bohužel bez zmínky o autorizaci. V časopisu Mlynář se v roce 1883 několikrát objevilo sdělení ohledně výrobku „Centrifugální pumpy“, u kterého byla uvedena informace „(patent L. Vojáček)“.¹⁴ V časopisu Světozor se ještě předtím vyskytla v roce 1878 zmínka „Patent Ch. Brown, podává L. Vojáček“¹⁵ a v Pražských hospodářských novinách vyšel už v roce 1879 článek na téma „Surové cihly Bodmerovy“, kde je L. Vojáček identifikován jako „inženýr se sídlem na Smíchově“; nikoli tedy přímo jako patentový zástupce.¹⁶ Je tak možné, že kancelář **L. Vojáčka získala autorizaci až po J. Schmolkovi**. Z obr. č. 21–23 si lze povšimnout,

Bez ohledu na prvenství v autorizaci se na samém konci 19. století v oboru zformovala **trojice pražských patentních kanceláří**: J. Schmolky, L. Vojáčka a M. Hrubého. Dle Pražských hospodářských novin, vydaných dne 1. března 1899, šlo navíc o jediné autorizované pražské kanceláře

Patentní zástupci v Praze. Úřední list oznamuje: C. k. patentní úřad uveřejňuje ve smyslu § 14, nařízení ministerstva obchodu a vnitra z 15. září 1898 č. 61 ř. z. vyhlášku, dle níž stali se patentními zástupci pro Prahu pp. Mil. Hrubý, Jindřich Schmolka a Lad. Vojáček. Ti byli také do rejstříku patentních zástupců zanešeni.

Obr. č. 24: Seznam autorizovaných patentních kanceláří dle vyhlášky k nařízení Ministerstva obchodu a vnitra č. 61 ř. z.

dle vyhlášky k nařízení Ministerstva obchodu a vnitra č. 61 ř. z., viz obr. č. 24. Když se nejstarší syn Jindřicha Schmolky (Pavel Schmolka) stal patentovým zástupcem, vyskytoval se v onom triu pražských patentových zástupců namísto otce. Například v seznamu **Hof- und Staats-Handbuch der Österreichisch-Ungarischen Monarchie**, z roku 1918, str. 495.¹⁷ Mimo seznam pražských patentových zástupců zde byl uveden také seznam vídeňských patentových zástupců, kde figuroval Moritz Schmolka, tedy strýc Pavla Schmolky a dočasný správce pražské patentové kanceláře. Na obr. 25–28 jsou uvedeny příklady komerčních sdělení dalších patentních kanceláří, působících v Praze, včetně již zmíněné kanceláře M. Hrubého.

Obr. č. 21–23: Inzeráty patentové kanceláře L. Vojáčka.

že Vojáčková kancelář působila i v Londýně. Za zmínku také stojí, že L. Vojáček pocházel ze známé české rodiny, spřízněné příbuzenskými svazky s rodinou Riegrovou a Červinkovou.

Obr. č. 25–26: Inzeráty patentové kanceláře M. Hrubého.

Obr. č. 27: Inzerát patentové kanceláře Sterr Biber.

Obr. č. 28: Inzerát patentové kanceláře J. Vostřela.

14 Mlynář, orgán spolku mlynářů českomoravských, Praha: Jan Vávra, 1880–1942, ročník 4, číslo 10, datum vydání 16. 5. 1883, str. 102, ročník 4, č. 11, datum vydání 2. 6. 1883, str. 111, ročník 4, číslo 12, datum vydání 16. 6. 1883, str. 123.

15 Světozor, obrázkový týdeník, ISSN n0001, rok vydání 1878, ročník 12, datum vydání 18. 1. 1878, č. 3.

16 Pražské hospodářské noviny, časopis věnovaný veškerým odvětvím a potřebám hospodářským, rok vydání 1879, ročník 2, datum vydání 31. 10. 1879, číslo 20.

17 Hof- und Staats-Handbuch der Österreichisch-Ungarischen Monarchie [online]. Rakousko Uhersko, 1918 [cit. 2022-05-31]. https://books.google.cz/books?id=GQIGo_2eiEkC&pg=PA495&lpg=PA495&dq=moritz+schmolka+wien&source=bl&ots=1LFhwiR-FfW&sig=ACfU3U2g5RNj5MBLUpZzWw_QKkFtSBub-w&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKewiVpTfn4L4AhXM1qQKHQAmAhOQ6AF6BAGyEAM#v=snippet&q=moritz%20schmolka&f=false.

3. Rodina Schmolka v letech 1914–1939

Když v roce 1914 Jindřich Schmolka zemřel, bylo jeho nejstaršímu synovi Pavlovi již 23 let, zatímco tomu nejmladšímu, Hanušovi, teprve 12 let. Pavel se stal strojním inženýrem, Hanuš doktorem chemie a oba následovali ve volbě povolání otce, tedy se stali patentovými zástupci. Jejich sestra Bedřiška (Fritzi) si vzala za manžela plzeňského továrníka a vynálezce Josefa Drechslera a bratr František se stal majitelem továrny na klobouky v Chomutově a vynálezcem též. Dle dobového tisku získala v roce 1915 vdova po Jindřichu Schmolkovi (Františka Schmolková) půjčku K 100 000¹⁸. Jedním z důvodů jistě mohla být v té době nebývale vysoká inflace. Možná F. Schmolková peníze investovala do vzdělání synů či do patentní kanceláře. Na konci první světové války byl Pavel Schmolka již patentovým zástupcem a právě zakládal vlastní rodinu. Vzal si za manželku svoji sestřenicí Helenu Mändlovou, narozenou dne 16. června 1894, se kterou poté měl dvě děti. Syna Petra (*1919) a dceru Věru (*1923). Stal se i poručíkem svého mladšího bratra Hanuše a dle vyprávění rodiny se ujal této role velmi zodpovědně. Podporoval jej ve studiích na Univerzitě Karlově, kde Hanuš získal v roce 1926 na přírodovědecké fakultě titul doktor chemie. Byl mj. žákem J. Heyrovského a v průběhu studia absolvoval stáže na univerzitách v Lyonu a Berlíně.¹⁹ Jeho dizertační práce se týkala magnesio-organických sloučenin. Pavel Schmolka (*na obr. č. 29*) mezitím vedl patentovou kancelář a dle pasových záznamů pražského policejního ředitelství měl také příležitosti vycestovat.²⁰ Hanuš Schmolka při studiích navíc zvládal pracovat, jako student si byl schopen vydělat na tu dobu neuvěřitelných 1 400 Kč měsíčně.²¹

Bratři Pavel a Hanuš Schmolka se nelišili jen věkem, ale pravděpodobně i povahou a zájmy. Zatímco starší Pavel hrál na violoncello a byl obdivovatelem a sběratelem

umění, jeho bratr Hanuš, zdá se, byl spíše příznivcem rychlé jízdy automobilem či jízdy na motocyklu. Naznačují to alespoň dokumenty fondu policejního ředitelství Prahy, týkající se udělených pokut za rychlou jízdu. Oba bratři byli z loveckých a bezpečnostních důvodů vlastníky zbrojních průkazů, měli pronajatu vlastní honitbu a zřejmě měli kladný vztah ke zvířatům. Když se v roce 1919 například zaběhl rodině foxteriér, slyšící na jméno Fok, oba bratři vyrazili pátrat a nahlásit tuto událost na policii.²²

Obr. č. 29: Ing. Pavel Schmolka ve třicátých letech.

Hanuš Schmolka vykonal před zkouškami patentového zástupce praxi v rodinné patentové kanceláři a v roce 1928 již byl též zapsaným patentovým zástupcem. Toho roku se také oženil. Dne 4. září 1928 si vzal za manželku Alici Sommerovou, narozenou 9. července 1907 v Karlových Varech. V roce 1929 se jim narodila dcera Doris a v roce 1932 dcera Franci. Mladší dcera přišla na svět dva měsíce poté, co zemřela Františka Schmolková, matka Pavla a Hanuše Schmolkových.²³ Svoji vnučku si tak již nestihla pochovat. Možná, že Hanuš Schmolka s manželkou zvolili jméno děvčátka (Franci) právě na její počest.

Patentová kancelář Schmolka ve dvacátých a třicátých letech prosperovala a počet jejích zaměstnanců se rychle rozrůstal. V domě v Jindřišské ulici č. 4 bylo brzy těsno, a tak zde v polovině dvacátých let Schmolkovi uvolnili ve prospěch kanceláře svůj rodinný byt a odstěhovali se do pronajatého bytu v nedaleké ulici U Půjčovny. O prosperitě kanceláře svědčí i to, že si koncem dvacátých let Pavel a Hanuš Schmolka pořídili vlastní rodinné domy

18 *Národní listy*, ISSN 1214-1240, Rok vydání 1915, ročník 55, datum vydání 14. 10. 1915, č. 285, ranní vydání pro Prahu. Praha: Julius Grégr, 1861–1941, Národní knihovna české republiky, Signatura: 54 A 150.

19 NA Sign. S 3735/16, kart. 10533, Hanuš Schmolka.

20 NA Sign. S 3736/13, kart. 10533, Pavel Schmolka, (č. j. 3087) (NA č. j. 4811).

21 NA Sign. S 3735/16, kart. 10533, Hanuš Schmolka.

22 NA Sign. S 3735/16, kart. 10533, Hanuš Schmolka, NA Sign. S 3736/13, kart. 10533, Pavel Schmolka.

23 *Národní listy*, ročník 72, datum vydání 26. 4. 1932, číslo 116, str. 8.

na Vinohradech a v Bubenči. Ve třicátých letech pak Schmolkové pro potřeby kanceláře zakoupili i sousední dům v Jindřišské ulici č. 6 a oba domy propojili. Úřední adresa firmy zůstala původní – Jindřišská č. 4.

Období třicátých let bylo poznamenáno vzrůstajícím vlivem fašismu. Roku 1932 končilo úřední období německého prezidenta P. von Hindenburga a A. Hitler se rozhodl kandidovat. Klíčové posty německé vlády v té době již byly obsazeny NSDAP. **Ačkoli Hitler ve volbách neuspěl, znovuzvolený Hindenburg jej dne 30. ledna 1933 jmenoval říšským kancléřem.** Jak známo, zpočátku se Německu osvědčila zahraniční politika zastrahování, později vypovědělo Versailleské smlouvy a od roku 1935 se začalo vyzbrojovat.

Od roku 1937 bratři Pavel a Hanuš Schmolkové zastupovali mj. zájmy Republiky Peru, která neměla v ČSR diplomatické zastupitelství. Pavel Schmolka byl honorárním konzulem a H. Schmolka sekretářem konzulátu. O dva roky později jim to pomohlo při odchodu do emigrace.²⁴ Oba bratři působili též v **Mezinárodním sdružení pro ochranu živnostenského vlastnictví**, které ve dnech 6.–11. června 1938 organizovalo v Praze **kongres týkající se ochrany průmyslového vlastnictví**. Pavel Schmolka byl viceprezidentem československého odboru Mezinárodního sdružení pro ochranu živnostenského vlastnictví a Hanuš Schmolka byl členem kongresového výboru. Událost proběhla na pozvání československé vlády a pod protektorátem prezidenta Beneše, získala tak nevyhnutelně i politický nádech. Odborná veřejnost žila přípravami kongresu a i odborný tisk kongresu věnoval náležitou pozornost. Události se zúčastnila řada zahraničních delegací a nutno dodat, že ta německá však účast na poslední chvíli odmítla. Dávno již probíhala expanze nacistického Německa, které se nikterak netajilo svým odporem k Československu.²⁵ Na obr. č. 30 je zachycen Hanuš Schmolka s manželkou Alicí během kongresu a na obr. č. 31 je pak s nimi v pozadí i Petr Schmolka, syn Pavla a Heleny Schmolkových.

Krátce po kongresu bohužel nastaly velmi zlé časy. Československo brzy pocítilo katastrofické důsledky

Obr. č. 30: Fotografie Hanuše a Alice Schmolkových z kongresu v r. 1938.

Obr. č. 31: Na fotografii Alice Schmolková, po levé straně Hanuš Schmolka a vedle něj stojící Petr Schmolka, během kongresu v r. 1938.

Mnichovské dohody (29. září 1938) a začala **krátká éra druhé republiky**. Přijetí mnichovského diktátu ze strany československé vlády bylo učiněno pod nátlakem, nebyl dán svobodný projev vůle a z právního hlediska se jednalo o akt neplatný od samého počátku.²⁶ Dalším významným milníkem byla také **Křišťálová noc** (9.–10. listopadu 1938), považovaná řadou historiků za přelomovou, pokud jde o vztah nacistického režimu vůči židům. **Shodou okolností 9. listopadu 1938 zemřela Alice Schmolková, manželka Hanuše Schmolky.** Ve svých 31 letech podlehla krátké nemoci.²⁷ Jednalo se prý o velmi angažovanou mladou dámu, která se velmi

24 NA Sign. S 3735/16, kart. 10533, Hanuš Schmolka.

25 HUBENÝ, David. *100 let Patentového úřadu v Praze*. Praha: ÚPV 2019. ISBN 978-80-7282-134-1, str. 33.

26 LADISLAV, Vojáček, Schelle KAREL a Knoll VILÉM. *České právní dějiny*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8, str. 337.

27 Národní listy, ročník 78, datum vydání 11. 11. 1938, číslo 310, str. 6.

snažila pomáhat druhým. Psychické vyčerpání mohlo negativně ovlivnit průběh její nemoci. Vdovec Hanuš Schmolka prý truchlil velmi dlouho, mnoho let například dle vyprávění rodiny nosil výlučně černé kravaty. Smutek, který prožíval, možná mohl tlumit vnímání protizidovského pogromu, který symbolizoval a urychlil vyostření nacistické protizidovské politiky. Po Křišťálové noci zůstali bratři Schmolka ještě nějaký čas v Praze, ale v roce 1939 se již daly věci rychle do pohybu. **Pavel Schmolka požádal o vystěhovalecký pas pro sebe, svoji manželku i své děti.** Pražské policejní ředitelství potvrdilo, že nemá ve věci námitek. Brzy poté Pavel Schmolka požádal o vysvědčení zachovalosti pro účely žádosti o pasová víza do ciziny a poté s manželkou a dětmi vycestoval natrvalo do Spojených států amerických. Někdy čas po odjezdu byli Pavel Schmolka s manželkou zbaveni příslušnosti Protektorátu Čech a Moravy a jejich jmění bylo oficiálně zabaveno. Seznam věcí, které s sebou odvezli do zahraničí, nebyl dlouhý, nicméně dle policejního protokolu ze dne 16. listopadu 1938 byl P. Schmolka vlastníkem níže specifikovaných vzácných obrazů, které předem připravoval k přepravě do zahraničí: „*Dívčí hlava – Renoir, Hlava ženy – van Gogh, Hlava muže – Cezanne, Pissarro – Pařížský most, Monet – Zahrada. Vše zarámované.*“²⁸ Hanuš Schmolka nepožádal nebo možná spíše nestihl oficiálně požádat o odhlášení pobytu. Dle policejních záznamů měl s dcerami odjet koncem března 1939 do Francie a poté do Irska.²⁹ Tam ostatně v té době pobývala i řada dalších členů rodiny, zejména František Schmolka, který tam za pomoci obchodní komory budoval továrnu na klobouky, dále oba synové Bedřišky (Fritzi) Drechslerové, za svob. Schmolkové, a několik měsíců i jeho bratr Pavel s rodinou, kteří zde čekali na povolení vstupu do USA.

4. Bližší informace k chodu rodinné kanceláře po smrti zakladatele

V předchozí kapitole byl kladen důraz spíše na rodinné a politické události v letech 1914–1939. Mnoho se tehdy událo i v oboru průmyslového vlastnictví a v patentové kanceláři rodiny Schmolkovy. Jak již částečně vyplynulo, zpočátku sehrál klíčovou roli Pavel Schmolka, který

musel obstát ve vedení kanceláře v čase velkých změn, tj. po vzniku československého státu. Později vedl kancelář společně s mladším bratrem Hanušem. Když byl dne 28. října 1918 vyhlášen československý stát, Pavel Schmolka byl, jakožto čerstvě zapsaný patentový zástupce, jistě jedním z prvních, kdo uvažovali nad tím, jakým směrem se bude ubírat československé právo v oblasti průmyslového vlastnictví. Některé zdroje uvádí, že přípravy na vznik samostatného československého státu neprobíhaly tak intenzivně, jak by se dalo očekávat. Prvním zákonem československého státu se stala recepční norma (zákon č. 11/1918 Sb., recepční zákon), kterou došlo k převzetí rakouského a uherského právního řádu a také rakouské a uherské veřejné správy. Účelem zákona bylo zamezení bezprávního stavu.³⁰ Hubený poukazuje na skutečnost, že přestože v prvních týdnech samostatnosti plnil Národní výbor hlavní úkoly vlády, jako např. v oblasti zajištění hranic, bezpečnosti či zásobování, otázky ohledně budování Patentního úřadu byly na oficiální úrovni diskutovány již 2. listopadu 1918.³¹ Pavel Schmolka si možná společně s kolegy oddychl, že změny v oblasti legislativy se neudály hned. Namísto nového zákona, šitého horkou jehlou, totiž Československo převzalo původní rakouský zákon ze dne 11. ledna 1897 (zákon č. 30/1897 ř. z., o ochraně vynálezů (zákon patentový).

V roce 1918 povolalo Československo z vídeňského patentního úřadu několik právníků a inženýrů, kteří významně přispěli k budování čsl. Patentního úřadu. Jedním z nich byl **Ing. Bohuslav Pavloušek**, který se brzy po zahájení činnosti pražského Patentního úřadu stal **členem první zkušební komise pro zkoušky patentových zástupců.** Byl také jmenován vrchním stavebním radou a později se stal viceprezidentem a přednostou technického oddělení Patentního úřadu. Je pravděpodobné, že se B. Pavloušek potkával s Jindřichem a Pavlem Schmolkovými již ve Vídni. B. Pavloušek totiž nesehrál významnou roli jen při budování pražského Patentního úřadu, ale také v rámci patentové kanceláře rodiny Schmolkovy, jak bude vysvětleno později. Zatímco byl budován Patentní úřad, měly patentové kanceláře plné ruce práce. Jedním z prvních úkolů československého Patentního úřadu bylo **převedení patentů**

28 NA Sign. S 3736/13, kart. 10533, Pavel Schmolka.

29 NA Sign. S 3735/16, kart. 10533, Hanuš Schmolka.

30 LADISLAV, Vojáček, Schelle KAREL a Knoll VILÉM. *České právní dějiny*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8, str. 294.

31 HUBENÝ, David. *100 let Patentového úřadu v Praze*. Praha: ÚPV, 2019. ISBN 978-80-7282-134-1, str. 13.

z Vídně a Budapešti do Prahy. Na základě zákona tehdy Úřad umožňoval zapsání a **rozšíření patentů i na území Československa.** Umožňoval také pokračování v přihlašovací řízení u již podaných přihlášek. V letech 1918–1925 Československo převzalo z rakouského císařství celkem 6 506 patentů, což tvořilo cca třetinu tehdy udělených patentů. Během třicátých let Patentní úřad zažíval největší personální rozmach. Do konce roku 1938 přijal 151 915 přihlášek vynálezů a udělil celkem 63 500 patentů.³²

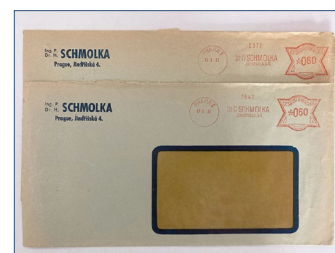
V roce 1924 vydal Pavel Schmolka ve spolupráci s E. Málkem a O. Gellnerem knihu **Zákony patentní, známkové a vzorkové v republice Československé** (nakl. Bursík a Kohout v Praze).³³ Toho roku s ním v kanceláři již působil i **Ing. Arthur Schweinburg.**³⁴ Jednalo se o vzdáleného příbuzného, švagra Moritze Schmolky, který měl praxi v oboru a velmi významné klienty. V době první světové války nemusel A. Schweinburg narukovat, neboť již pracoval jako patentový odborník pro válečně důležitý podnik, firmu **Waldes a Ko., Metallwarenfabrik, Prag-Wrschowitz.** Společnost byla v roce 1902 založena Jindřichem Waldesem, který byl též židovského původu. Waldesova společnost se proslavila výrobou špendlíků, patentek a jiné kovové galanterie. Podnik byl po druhé světové válce znárodněn a od roku 1994 je společnost vedena jako Koh-i-noor Praha, a.s. V databázi ochranných známek, vedené Úřadem průmyslového vlastnictví, jsou doposud k nalezení ochranné známky, které mohl podat ještě A. Schweinburg, např. stále platná kombinovaná ochranná známka čp. 17730 se slavným logem Miss KIN,

Obr. č. 32: Ochranná známka.

s prioritou 3. prosince 1938, viz obr. č. 32. Schweinburg měl úzké vazby také na slavnou společnost Melichar, Akciovou továrnu secích strojů. V roce 1917 ji zastupoval mj. při hájení obchodních zájmů v Budapešti.³⁵

Ve druhé polovině dvacátých let se posilou patentové kanceláře stal i mladý doktor Hanuš Schmolka. Kandidátem patentových zástupců se stal od 12. února 1926 a patentovým zástupcem byl zapsán dne 17. března 1928.³⁶ V kanceláři působil jako odborník na chemii. V roce 1931 zajišťoval mj. manipulaci se vzorky silně jedovatého kyanidu sodného, a to pro účely patentové přihlášky č. spisu P 6498-30. Jedním z významných klientů Hanuše Schmolky byly kladenské **Spojené ocelárny**, pro které pracoval i po válce od roku 1948 několik let jako vedoucí patentního oddělení. Dle dokumentů pražského policejního ředitelství, ze dne 21. září 1938, byl Hanuš Schmolka **spolumajitelem** patentové kanceláře. Vedoucí pozice Pavla a Hanuše Schmolkových naznačoval mimo design hlavičkového papíru kanceláře i design firemních obálek, viz obrázek č. 33.

Obr. č. 33: Obálka patentní kanceláře z doby, kdy ji bratři Pavel a Hanuš Schmolkovali společně.

Na hlavičkovém papíře Schmolkovy patentní kanceláře se mimo bratry Schmolkovy však vyskytoval také již zmíněný B. Pavloušek nebo A. Schweinburg. V kanceláři figuroval například ještě Ing. Otto Mändl, který byl též členem rodiny. Kromě toho, že byl bratrancem Pavla a Hanuše Schmolkových, byl zároveň švagrem Pavla Schmolky, neboť si jeho sestra Helena vzala za muže právě Pavla Schmolku.

5. Třicátá léta a Schmolcova patentní kancelář očima paní Marie Chudé

Organizační a personální fungování patentové kanceláře na začátku třicátých let věrně přibližují vzpomínky paní Marie Chudé, čestné občanky Pardubic, která zemřela v roce 2007, ve věku požehnaných 95 let.³⁷ V roce 1999 byl publikován

32 HUBENÝ, David. *100 let Patentového úřadu v Praze*. Praha: ÚPV, 2019. ISBN 978-80-7282-134-1, str. 27.

33 Katalog Ústřední knihovny ministerstva pošt a telegrafů 1933, Praha: nákl. vl, 1933.

34 NA Sign. S 3736/13, kart. 10533, Pavel Schmolka.

35 NA Sign. S 7926/3, Artur Schweinburg.

36 NA Sign. S 3735/16, kart. 10533, Hanuš Schmolka

37 ŽILIMEZINÁMI – ZEMŘELA MARIE CHUDÁ, ČESTNÁ OBČANKA PARDUBIC [online]. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2007 [cit. 2022-05-31]. Dostupné z: <http://www.kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/1949-zili-mez-nami-zemrela-marie-chuda-cestna-obcanka-pardubic/>.

článek³⁸, ve kterém vzpomínala, jak coby **osmnáctiletá mladá dáma nastoupila v roce 1930 jako písařka do patentové kanceláře „s pěti šéfy“, Ing. Schmolku, Dr. Schmolku, Ing. Schweinburgem, Ing. Mandlem a radou Pavlouskem.** Protože uvedla, že byla šestašedesátým zaměstnancem, nemohla

Obr. č. 34: Paní Marie Chudá ve 30. letech.

jsem o patentové kanceláři nadále smýšlet jako o „malé rodinné kanceláři“. Na obr. č. 34 je paní Chudá vyfocena cca ve 30. letech v Praze. Článek paní Chudé je velmi bohatý na informace a díky literárnímu umu autorky čtenáře takřka přenesse do 30. let. Proto jsem se jej se souhlasem rodiny paní Chudé rozhodla zařadit do článku celý:

Psal se rok 1930, když jsem ve věku 18 let odjížděla do Prahy, kde mi přítelkyně obstarala zaměstnání. Mým zaměstnavatelem byla židovská patentní kancelář s pěti šéfy. Byl to Ing. Schmolka, Dr. Schmolka, Ing. Schweinburg, Ing. Mendl a rada Pavlousek. Kancelář vlastnila dům v Jindřišské ulici blízko Václavského náměstí. Třípatrový dům byl plně obsazen. V přízemí byl vrátný, který časté návštěvy cizinců vítal v jejich řeči. Host byl uveden do salonku, kde byl pochoštěn a po zjištění všech náležitostí uveden k příslušnému referentovi.

Činnost písařek, mezi které jsem se tehdy zařadila, spočívala v celodenním psaní dle diktátu vedoucích referentů, kteří navrhované vynálezy překládali rychle do češtiny. Tehdy byly ještě velké rachotící psací stroje, každý diktát předpokládal šest průklepů. Firma žádala vzornou práci, překlep nebo chyba se nesměla vyskytnout. Také neexistovaly píchačky nebo jakákoliv kontrola příchodu. Každý zaměstnanec si byl vědom, že by opožděným příchodem riskoval ztrátu zaměstnání. A v těch letech začínala velká nezaměstnanost. Pracovalo se nepřetržitě celý den, v 10 hodin byla čtvrt hodina na svačinu, kterou přinášel zaměstnanec pan Janíček, v poledne byla hodina a půl na oběd. Oběd byl zajištěn v Krakovské ulici.

Mým referentem byl Ing. Kovařík. Trvalo to dlouho, než jsem si zvykla na tuto práci. Je nekonečný rozdíl mezi úřednicí, která vyřizuje různé administrativní práce včetně psaní na stroji a mezi úřednicí, která píše celé dny na rychlé diktáty.

Odcházela jsem z práce znavená, hlava se mi točila a šla jsem ze schodů pomalu s obavou před upadnutím. V noci jsem nemohla usnout, stále jsem cítila tukot psacího stroje. Ve vedlejší kanceláři pracoval JUDr. Karel Šviha. Byl tehdy v Praze významnou osobností. Ovládal pět jazyků a vyprávélo se o něm, že v roce 1914 měl proces, ve kterém ho hájil T. G. Masaryk. Byl obžalován „Národními listy“, orgánem mladočeské strany z konfidentství. Před porotou v Praze se přiznal, že vypracovával politické analýzy pro následníka trůnu Františka Ferdinanda d' Este. Vyplácen byl z policejní pokladny. Musel se vzdát poslaneckého mandátu a odejít z politického života. Byl rodákem z Nového Bydžova a narodil se v roce 1877. Zemřel v Praze roku 1937. Byl politickým předákem národně-sociální strany.

Jeho spolupracovnicí byla Polka, paní S. Působila skličujícím dojmem. Byla bledá, v očích měla uštváný výraz a často při diktátu kašlala krev. V blízkosti tohoto kolektivu jsem pracovala plné dva roky. Jednoho dne, bylo to těsně před vánočními svátky, venku hustě chumelilo a paní S. se nedostavila do práce. Místo do Jindřišské ulice šla na Staroměstské náměstí. Došla až k starci, který prodával vánoční stroměčky, svlékla se a tančila mezi stromky. Přijela ambulance, odvezli ji do ústavu a Dr. Šviha byl bez úřednice.

Paní S. byla jedna z nejrychlejších písařek v podniku. Dozvěděla jsem se, že se zúčastnila mezinárodní soutěže v rychlosti psaní na stroji a že získala druhou cenu. Proto když jsem se dozvěděla od Dra Švihy, že si mě vybral za svou spolupracovnicí, strachem jsem nespala, zda nezklamou.

Dr. Šviha byl velké postavy, halasného hlasu a mě nazýval Mery. Teprve po týdnu jsem zjistila, že ty diktáty zvládnou. Dnes na něj vzpomínám jako na hodného člověka, asi za týden již mi byl zvýšen plat a to byla určitě jeho zásluha.

Když jsem nastoupila své místo, byla jsem v počtu pracovníků šestašedesátá. Při nástupu do zaměstnání jsem měla plat 611 Kč. Na tehdejší poměry nebyl to plat malý, protože potraviny byly velmi levné. Chodila jsem večeřet do Zemky v Jindřišské ulici a vím, že velmi náročná večeře stála 3 Kč.

Dovolená byla pro každého stejná – 4 týdny. I když jsem nastoupila v květnu 1930, dostala jsem placenou dovolenou 4 týdny jako ti, co tam byli již od ledna. Peníze jsme brali vždy 1. každého měsíce dopředu a 1. prosince jsme dostali dva platy. Referenti měli pochopitelně vyšší platy, protože každý ovládal nejméně tři jazyky, ale jinak neměli žádné výhody, svačinář byl oceněn jako každý referent.

38 CHUDÁ, Marie. Z MĚ KRONIKY – 2. ČÁST [online]. Vyšlo ve zprávách KPP 3-4 / 1999: Klub přátel Pardubicka, 2018 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <http://kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/1357-z-me-kroniky-2-cast/>.

Jednou jsem četla v nějakém tisku, že psaní na stroji je nejtěžší práce, která se vyrovná vykládání uhlí z vagonu. Vzpomenu-li na ten rok u Dra Švihy, tak s tím článkem plně souhlasím.

V roce 1933 se podnik rušil. Byla jsem propuštěna jako jedna z prvních pracovníků, protože Ing. Schmolka zjišťoval poměry u každého doma a já jsem měla rodiče, kteří byli schopni mě živit, než naleznou jiné místo. Ty, u kterých to znamenalo určitou újmu, platil ještě pak, i když již nepracovali a kancelář byla zrušena.

Později jsem se dozvěděla, že vedoucí firmy odjeli do Ameriky kromě rady Pavlouska, který nebyl žid. Také Ing. Mendl zůstal v Praze a později zahynul v Terezíně.

Když jsem nastupovala nové zaměstnání u Krajského soudu v Chrudimi, ptal se mě soudce, ke kterému jsem byla přidělena: „Slečno, dovedete psát na stroji?“

Vyšlo ve zprávách KPP 3-4/1999, **Marie Chudá**

Pokud jde o poslední řádky článku paní Chudé, zcela mylná je její informace, že „V roce 1933 se podnik rušil.“ Naopak, až do roku 1939 kancelář sílila a prosperovala a oba bratři Schmolkové ji před svým odjezdem do zahraničí v dobré kondici předali Ing. Pavlouskovi a Dr. Petržílkové. S ohledem na rozsáhlejší pátrání dnes také víme, že ne všichni členové rodiny odjeli do USA a že Ing. Mändl nezahynul v Terezíně, avšak obětí holocaustu se bohužel stal, viz další kapitoly.

6. Bratři ztrácejí vazby s klienty patentové kanceláře

Krátce po německé okupaci, ještě předtím než bratři Schmolkové vycestovali v roce 1939 do zahraničí, převzali vedení pražské patentové kanceláře **Ing. B. Pavlousek** spolu s **Dr. Marií Petržílkovou**, manželkou prof. Václava Petržílky (významného fyzika a spoluzakladatele Ústavu jaderné fyziky v Řeži). Klientům Schmolkovy kanceláře byl tehdy rozeslán dopis ze dne 18. dubna 1939 s následujícím sdělením: „Oznamujeme Vám zdvořile, že jsme se dne 15. t. m. vzdali patentního zastupitelství a že Vaše Vámi nám laskavě předané záležitosti – v předpokladu Vašeho souhlasu – budou nadále projednávány naším dlouholetým společníkem, panem patentovým zástupcem Ing. B. PAVLOUSKEM, společně s paní patentovou zástupkyní Dr. M. PETRŽÍLKOVOU. Děkujeme Vám za

důvěru prokázanou nám po dlouhá léta a prosíme Vás, abyste tuto důvěru laskavě přenesli na jmenované kolegy a na naše po dlouhá léta v naší kanceláři činné spolupracovníky. Znamenáme... v dokonalé účtě... **PATENTOVÍ ZÁSTUPCI Ing. P. Schmolka, Dr. H. SCHMOLKA**³⁹

Protože se nemovitosti bratrů Schmolkových záhy staly majetkem Velkoněmecké Říše, musela se patentová kancelář z obou domů v Jindřišské ulici brzy vystěhovat. Působila však nadále.

Během Protektorátu Čech a Moravy pak sílila protižidovská opatření. Na základě nařízení č. 136/1940 Sb., o právním postavení židů ve veřejném životě, bylo židům například znemožněno působit v řadě profesí, včetně profese patentových zástupců či advokátů.

7. Členové rodiny obětmi holocaustu

Bohužel ne všem členům rodiny Schmolkovy se podařilo vycestovat. Někteří se stali obětmi holocaustu.

Ing. Otto Mändl

Otto Mändl, narozený dne 26. dubna 1895 (na obr. č. 35) v Lozicích, byl bratranec a kolega Pavla a Hanuše Schmolkových. Jak již bylo uvedeno, jeho sestra Helena byla manželkou Pavla Schmolky. Jedním z dokumentů v databázi obětí holocaustu je mj. jeho žádost o vyhotovení vysvědčení zachovalosti, ze dne 27. června 1930, adresovaná policejnímu ředitelství v Praze⁴⁰. Žádost je odůvodněna **přihlášením k zápisu do rejstříku kandidátů patentových zástupců u čsl. Patentního Úřadu v Praze**. Praxi O. Mändl zřejmě vykonával v rodinné patentové kanceláři a zapsaným patentovým zástupcem se pravděpodobně stal jen několik let předtím, než byl deportován do koncentračního tábora (dne 10. srpna 1942 z Prahy do Terezína Transportem Ba, č. 155, a poté

Obr. č. 35: Ing. Otto Mändl

39 Citováno z dopisu, který je součástí soukromého archivu rodiny Schmolkovy.

40 NA, Sign. M 1883/3, Mändl Otto.

dne 29. září 1944 Transportem EI, č. 134, do Osvětimi, kde zahynul).⁴¹ Byl též vynálezcem. V databázi jej můžeme nalézt jako původce a přihlašovatele vynálezu, a to pojistné matice, č. 0-45101.

Ing. Artur Schweinburg

Zajímavou osobností patentové kanceláře byl také již zmíněný Ing. A. Schweinburg, narozený 25. května 1877, na obr. č. 36.⁴² Součástí rodiny Schmolkovy se zřejmě stal poté, co si jeho sestra Bertha vzala dne 22. října 1893 na brněnské izraelské matrice patentového zástupce Moritze Schmolku (bratra Jindřicha Schmolky).⁴³ Dle vyprávění rodiny Schmolkovy měl

Obr. č. 36: Ing. Artur Schweinburg

A. Schweinburg velký smysl pro humor a rád tropil žerty. Encyklopedie města Brna pak sděluje, že v roce 1898 sloužil jako dobrovolník v c. k. námořnictvu. Během první světové války nemusel narukovat, protože pracoval pro válečně důležitý podnik – společnost **Waldes a Ko**. Dne 20. července 1942 byl bohužel deportován z Prahy Transportem AAs-41 do Terezína a odtamtud dne 22. října 1942 Transportem Bx-1870 do vyhlazovacího tábora Treblinka, kde zahynul. Vzhledem k tomu, že i on byl vynálezcem, můžeme o něm nalézt zmínky v databázi vynálezů. Byl mu udělen patent např. na vynález ptačí klece (čp. 30441), na omezení zpětného chodu závěru samočinných ručních střelných zbraní (č. 0-2055) nebo na závěr pro dámskou obuv (č. 0-23396).

Manželé Drechslerovi

Bedřiška (Fritzi) Schmolková, narozená 22. července 1896, byla dcerou Jindřicha a Františky Schmolkových.

Provdala se za Josefa Drechslera, významného plzeňského továrníka a vynálezce, narozeného 11. března 1892. Josef Drechsler figuruje v databázi jako původce vynálezů souvisejících s předmětem činnosti továrny – těžkou minerálií, mlýnice a plavírny a keramicko-chemické továrny. Byl původcem vynálezu na způsob rozemílání živce (č. 0-30962) a na způsob výroby plstí, popřípadě z nich zhotovených výrobků, vzorkovaných na svém povrchu (č. 0-25354). V průmyslověprávních záležitostech pravděpodobně spolupracoval s bratry Schmolkovými, jakožto s patentovými zástupci. O dobrém vztahu J. Drechslera s nimi svědčí i záznam o transakci automobilu. V záznamech plzeňského policejního ředitelství je uvedeno, že J. Drechsler převzal ojetý vůz svého švagra, „p. Šmolka“, se sídlem na Praze II, Jindřišská 4.⁴⁴ To se mimochodem v průběhu třicátých let stalo hned několikrát. Od Hanuše postupně převzal vozy Renault a Fiat a nakonec od Pavla automobil Tatra. Manželé Drechslerovi měli dva syny, Franka, narozeného 6. června 1923 a Hanuše, narozeného 11. srpna 1920. Oba syny vyslali v roce 1939 za jejich strýcem Františkem Schmolkou do Irska v očekávání, že se s nimi brzy opět shledají. V publikaci Holocaust Memorial Day 2009, vydané irskou organizací HETI, je obsažen příspěvek vnučky manželů Drechslerových. Svěřila se v něm, že její otec Frank přišel do Irska jako šestnáctiletý (se svým o dva roky starším bratrem Hanzem). Chlapci ztratili s rodiči kontakt a žili po mnoho let s nezodpovězenými otázkami. Do vlasti se vrátili v roce 1945 jako příslušníci Československé samostatné obrněné brigády, ale s rodiči a mnoha dalšími příbuznými se však již neshledali. Teprve během pátrání v archivech zjistili, že se jejich rodiče stali oběťmi holocaustu.⁴⁵ Manželé Drechslerovi (společně na obr. č. 37) byli dne 22. ledna 1942

Obr. č. 37: Manželé Drechslerovi

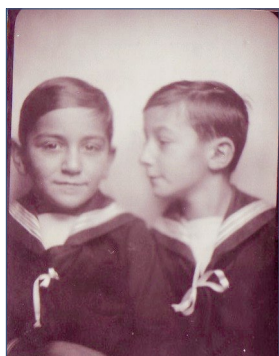
41 NA, Sign. M 1883/3, Mändl Otto.

42 NA, Sign. S 7926/3, Schweinburg Artur.

43 *Ing. Artur Schweinburg* [online]. Encyklopedie města Brna [cit. 2022-06-06]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=32634.

44 Státní oblastní archiv v Plzni, Policejní ředitelství Plzeň, Sign. D 195, Drechsler Josef.

45 *Holocaust Memorial Day: Frank Schmolka* [online]. Dublin: Holocaust Educational Trust of Ireland, 2009 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://www.yumpu.com/en/document/read/27934586/learning-from-the-past-lessons-for-today-holocaust-education->

Obr. č. 38: Bratři Drechslerovi

deportováni Transportem S, č. 17 z Plzně do Terezína a následně dne 30. dubna 1942 Transportem AS, č. 605, z Terezína do Zamošče, kde zahynuli. Oba bratři krátce po válce z Československa odešli a žili v USA a v Irsku, na obr. č. 38 jsou Frank a Hanuš zachyceni ještě jako malí chlápci.

8. Návrat Dr. Hanuše Schmolky

Jediným členem rodiny, který se po válce trvale vrátil zpět do Prahy, byl Hanuš Schmolka. Válku prožil jako vdovec. Dle vyprávění rodiny jeho starší dcera Doris vlivem brzké ztráty maminky předčasně vyspěla a po celý život pak tmelila rodinu. Hanuš Schmolka ještě v roce 1939 přesídlil z Irska do Anglie, kde pracoval jako chemik ve výrobě.

Obr. č. 39: Dr. Hanuš Schmolka

Později dal obě dcery do internátní Československé střední školy a oblékl uniformu, ve které se v roce 1945 vrátil do Prahy. Na obr. č. 39 je Hanuš Schmolka vyfocen v Anglii, cca v roce 1945. Mezi důvody jeho návratu patřil mj. rodinný dům a patentová kancelář. Dr. Petržílková mu chtěla předat

patentovou kancelář, což přijal pod podmínkou, že nadále budou partneři.

Brzy po návratu do Prahy se Hanuš Schmolka podruhé oženil. Dne 12. července 1947 si vzal za manželku svoji úřednici Editu Mändlovou-Steinerovou, která v průběhu války prošla několika koncentračními tábory. Již za

války v Anglii si Hanuš Schmolka se svolením československých exilových úřadů změnil příjmení na Šmolka. Po návratu do vlasti mu původní podoba příjmení zůstala jen na vůdčím listu (řidičském průkazu), takže v květnu 1947 spolu s žádostí o potvrzení jeho platnosti požádal o jeho změnu i zde. Vypovídá o tom dokument adresovaný Ředitelství národní bezpečnosti, ve kterém žádal **o poznamenání transkripcí.**⁴⁶ Provedl tak již na hlavníčkovém papíře své patentové kanceláře, ve které tehdy působil s **Dr. Marií Petržílkovou.** Patentová kancelář tehdy sídlila v ulici V Jámě 8 a Hanuše Šmolku jistě těšilo, že velmi zdárně fungovala. V letech 1947–1948 měl dokonce možnost služebně vycestovat, například na odborný kongres do Haagu, který se konal dne 7. května 1947. **Jeho cesty byly považovány za státně důležité a plně odůvodněné devizovým přínosem.** V dokumentech pražského policejního ředitelství je uvedeno, že **kancelář byla ve stálém obchodním styku s firmami v USA, Velké Británii, Francii, Holandsku, Belgii, Švýcarsku, Norsku, Švédsku, Dánsku, Finsku a Rakousku.**⁴⁷

Pokud jde o kancelář a o průmyslové vlastnictví, zůstal Hanuš Šmolka **oboru věrný do konce života.** Jeho vnuci, kteří jej oslovovali „šéfe“ si dodnes vybavují zvuk psacího stroje, linoucí se z jeho domácí pracovny a dokonce i jméno jeho písáčky. Jejich dědeček pracoval v posledních letech svého života na knize, které přezdívali „dějiny patentového práva“. Ve skutečnosti však šlo o knihu, která měla být návodem pro sporná řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví (t. č. Úřad pro patenty a vynálezy). Ještě dlouho po smrti H. Šmolky přicházela do jeho domu z Úřadu pošta. RNDr. Hanuš Šmolka zemřel dne 21. října 1966 a je pohřben společně se svými rodiči a se svojí manželkou Editou na Novém židovském hřbitově v pražských Olšanech.

Protože byl Hanuš Schmolka/Šmolka také vynálezcem, můžeme zmínky o něm nalézt i v databázi vynálezů Úřadu průmyslového vlastnictví. Figuruje zde mj. jako původce a přihlašovatel následujících vynálezů:

- Ohnivzdorné vnitřní vyložení ze samovazné hmoty pro tavicí kelímky, používané v aluminothermických a jiných exothermických postupech a způsob jeho hotovení (č. p. 0-80646; MPT F2B14/10, F27D1/00);

46 NA Sign. S 3735/16, kart. 10533, Hanuš Schmolka.

47 NA Sign. S 3735/16, kart. 10533, Hanuš Schmolka.

- Kuželovitý, sklopný tavicí hrnec pro aluminothermické nebo podobné exothermické získávání kovů z kovových sloučenin a způsob jeho používání (č. p. 0-80767; F27B14/02);
- Způsob zrnění kovů a slitin a zařízení na provádění tohoto způsobu (č. p. 0-82084).
- Aluminothermický způsob výroby neželezných slitin (č. p. 82094; C22B5/04, C22C1/02).

Najdeme jej též jako spolupůvodce a spolupřihlašovatele několika dalších vynálezů, mj. na způsob zužitkování slinuté strusky při aluminothermické výrobě kovů (č. ú. 0-81988, C22B5/04, C22B7/04).

9. Peter Smolka: poslední patentový zástupce z rodiny

Posledním aktivním patentovým zástupcem z rodiny Schmolckovy byl Petr Schmolka (později Peter Smolka), syn Pavla Schmolky a Heleny Schmolkové, roz. Mändlové. Jako dvacetiletý hoch se v roce 1939 s rodiči a sestrou přestěhoval do Spojených států amerických, kde později i profesně působil. Z vyprávění rodiny jsem se dozvěděla, že jeho otci, Pavlu Schmolkovi, se po přestěhování do USA hned nepodařilo navázat na kariéru v oboru a musel si doplnit vzdělání. Uznávání vzdělání a praxe zřejmě bylo velmi problematické. Pavel Schmolka jistě byl potěšen, že i jeho syn si zvolil povolání patentového zástupce. Je možné, že i Peter Smolka doufal v předání rodinné tradice. Měl však celkem čtyři dcery, které zřejmě daly přednost jiným oborům. Peter Smolka zemřel v roce 2015, v oznámení o jeho úmrtí jeho rodina neopomněla zmínit, že se narodil v Československu a že byl **třetí generací patentových zástupců** v rodině. Nutno dodat, že v oboru byl velmi úspěšný a byl mužem mnoha zájmů, mj. jej bavilo studium cizích jazyků. Studoval chemii na Univerzitě Karlově v Praze, Univerzitě v Ženevě, Trinity College v Dublinu a v roce 1942 získal titul B.S. a M.S. v chemickém inženýrství na Massachusetts Institute of Technology. Zároveň vystudoval práva na Rutgers University. Po čtyřech letech výzkumu pracoval 15 let v patentovém a licenčním oddělení společnosti, dnes známé jako **ExxonMobil Corporation**. V roce 1961

se pak stal partnerem v patentové a advokátní kanceláři Burns, Doane, Swecker a Mathis (nyní Buchanan, Ingersoll & Rooney) ve Washingtonu DC a Alexandrii, kde vykonával advokacii až do odchodu do důchodu ve svých 80 letech.⁴⁸ Jeho fotografie je na obr. č. 40, je zde zvěčněn během návštěvy Prahy při setkání se svým předválečným kamarádem, hercem Václavem Voskou, cca na přelomu 60. a 70. let. (Tentýž Peter Smolka byl též vyobrazen jako dvacetiletý mladík na obr. č. 31 v kapitole č. 3.)

Závěr

Po návštěvách antikvariátu se mohou police našich knihoven rozšířit o nové poklady, nebo také o knihy, které se stanou věčnou upomínkou na unáhlený nákup. Jak jistě tušíte, kniha, ve které jsem našla razítko Ing. Pavla Schmolky, se stala jedním z nejvzácnějších pokladů mé knihovny a koupě rozhodně nelituji. Díky razítku Ing. Pavla Schmolky jsem se dozvěděla mnoho informací o ochraně průmyslového vlastnictví, ale také o jedné výjimečné rodině, která pro tento obor dýchala. Při pátrání jsem se seznámila s mnoha zajímavými a laskavými lidmi, za což jsem velmi vděčná. Domnívám se, že zakladatel rodinné tradice (Jindřich Schmolka) si nemohl vybrat lepší obor a že by byl potěšen dlouhým trváním této tradice. Konkurence je dnes velmi vysoká a převážná většina patentových zástupců či jiných odborníků z oblasti ochrany duševního vlastnictví si asi nepořizuje do soukromých sbírek obrazy od Moneta, Gogha či Renoira, avšak stále myslím platí, že jde o obor, který se může stát láskou na celý život.

Obr. č. 40: Peter Smolka, tentýž Petr Schmolka jako na obr. č. 31) Peter Smolka se při návštěvě Prahy na přelomu 60. a 70. let setkal se svým předválečným kamarádem hercem Václavem Voskou.

48 *Obituary: Peter Smolka* [online]. USA, 2015 [cit. 2022-08-30]. Dostupné z: <http://www.connectionnewspapers.com/news/2015/apr/22/obituary-peter-smolka/>.

Pokud si text přečetl někdo, kdo by mi mohl poskytnout související informace, budu vděčná za jakoukoli odezvu. Domnívám se například, že někteří kolegové mohou mít ve své správě průmyslověprávní portfolia podniků s historickými (a možná i stále platnými) ochrannými známkami, které mohl přihlašovat ještě někdo z rodiny Schmolkové. Je možné, že v budoucnu bude vydána o Schmolkové patentní kanceláři kniha obsahující rozsáhlejší materii. ✓

Použitá literatura:

Knihy:

- WENIG, Arnošt. *O patentní licenci podle rakouského práva soukromého*. Praha: Nákladem vlastním- Tiskem Dra. Ed. Grégra a syna, 1910.
- MALÝ, K. a kolektiv. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. vydání. Praha: LINDE PRAHA, 2003. ISBN 80-7201-433-1.
- Bibliografie časopisectva v Čechách z let 1863–1895, František Roubík, Praha: Česká akademie věd a umění, 1936, 319 s.
- LANDA, Pavel. *Patent na rozum: O průmyslových právech*. Praha: Albatros Praha, 1989. ISBN 13-765-89.
- HUBENÝ, David. 100 let Patentového úřadu v Praze. Praha: ÚPV 2019. ISBN 978-80-7282-134-1.
- LADISLAV, Vojáček, Schelle KAREL a Knoll VILÉM. *České právní dějiny*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-257-8.
- VALENTOVÁ, Vendulka. *Vývoj české veřejné správy do roku 1989*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 9788073808433.
- JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Vilém KNOLL a Alena RUNDOVÁ. *Mezníky českých právních dějin*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, 215 s. ISBN 9788073802516.

Archiválie:

- NA Sign. 3736/13, kart. 10533, Pavel Schmolka. Policejní ředitelství Praha II. – všeobecná spisovna.
- NA Sign. S 3735/16, kart. 10533, Hanuš Schmolka. Policejní ředitelství Praha II. – všeobecná spisovna.
- NA Sign. S 7926/3, Artur Schweinburg. Policejní ředitelství Praha II. – všeobecná spisovna.
- NA Sign. M 1883/3, Mändl Otto. Policejní ředitelství Praha II. – všeobecná spisovna.
- Státní oblastní archiv v Plzni, Policejní ředitelství Plzeň, Sign. D 195, Drechsler Josef.

Dobový tisk:

- Národní listy, 1888, ročník 28, vydáno dne 2. 3. 1888, č. 62, str. 4., Dalibor, časopis pro všechny obory umění, rok vydání 1879, ročník 1, datum vydání 10. 1. 1879. č. 2.
- Národní listy, rok vydání 1883, ročník 23, datum vydání 16. 10. 1883, č. 246, Praha: Julius Grégr.

- Mlynář, orgán spolku mlynářů českomoravských, Praha: Jan Vávra, 1880–1942, ročník 4, číslo 10, datum vydání 16. 5. 1883, str. 102, ročník 4, č. 11, datum vydání 2. 6. 1883, str. 111, ročník 4, číslo 12, datum vydání 16. 6. 1883, str. 123.
- Světozor, obrázkový týdeník, ISSN n0001, rok vydání 1878, ročník 12, datum vydání 18. 1. 1878, č. 3.
- Pražské hospodářské noviny, časopis věnovaný veškerým odvětvím a potřebám hospodářským, rok vydání 1879, ročník 2, datum vydání 31,10,1879, číslo 20.
- Národní listy, ISSN 1214-1240, Rok vydání 1915, ročník 55, atum vydání 14. 10. 1915, č. 285, ranní vydání pro Prahu. Praha: Julius Grégr, 1861–1941, Národní knihovna české republiky, Signatura: 54 A 150.
- Národní listy, ročník 72, datum vydání 26. 4. 1932, číslo 116, str. 8.
- Národní listy, ročník 78, datum vydání 11. 11. 1938, číslo 310, str. 6.
- Katalog Ústřední knihovny ministerstva pošt a telegrafů 1933, Praha: nákl. vl., 1933.

Internetové zdroje:

- Heinrich Schmolka [online]. Geni [cit. 2022-06-05]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Heinrich-Schmolka/6000000011768443488>.
- PRAVEC, Josef. *Rakousko-Uhersko nemělo budoucnost. Přežívalo z českých daní, upozorňuje historik Prokš* [online]. Praha: Hospodářské noviny, 2015 [cit. 2022-08-20]. Dostupné z: <https://byznys.hn.cz/c1-64805470-rakousko-uhersko-nemelo-budoucnost-prezivalo-z-ceskych-dani-upozornuje-historik-proks>
- Informationen für Erfinder und Patent-Inhaber [online]. Prag: 1891, Stransky a Heller [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <https://www.booklooker.de/B%C3%BCcher/H-Schmolka+Informationen-f%C3%BCr-Erfinder-und-Patent-Inhaber-Uebersichtliche-Zusammenstellung-der/id/A02oFTRA01ZZG>.
- *Der Romanleser – Kompletter 1. Jahrgang, Nr. 1–36 in 2 Bde.* [online]. 1898/99 [cit. 2022-08-09]. Dostupné z: <https://www.booklooker.de/B%C3%BCcher/N-N+Der-Romanleser-Kompletter-1-Jahrgang-Nr-1-36-in-2-Bde/id/A02o99n101ZZJ>.
- *August Kühnscherf & Söhne* [online]. [cit. 2022-07-27]. Dostupné z: <http://thomas-kuehnscherf.de/kuehnscherf/Historie/index.htm>.
- *Národní hospodář*: Příloha Lidových Novin pro věci hospodářské, sociální a finanční [online]. Brno: Lidové Noviny, 23. 3. 1913 [cit. 2022-06-12]. Dostupné z: <https://www.lidovenoviny.cz/ctecka.aspx?d=23.03.1913&e=LN1#strana=10>.
- *Hof- und Staats-Handbuch der Österreichisch-Ungarischen Monarchie* [online]. Rakousko Uhersko, 1918 [cit. 2022-05-31]. https://books.google.cz/books?id=GQIGo_2eiEkC&pg=PA495&lpg=PA495&dq=moritz+schmolka+wien&source=bl&ots=1LFhiwRFFW&sig=ACfU3U2g5RNj5MBLUpZZwW_QKkFtSBUB-w&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKewiVpvTfn4L4AhXM1qQKHQAmAh0Q6AF6BAgYEAM#v=snippet&q=moritz%20schmolka&f=false.

- ŽILI MEZI NÁMI – ZEMŘELA MARIE CHUDÁ, ČESTNÁ OBCANKA PARDUBIC [online]. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2007 [cit. 2022-05-31]. Dostupné z: <http://www.kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/1949-zili-mezi-nami-zemrela-marie-chuda-cestna-obcanka-pardubic/>.
- CHUDÁ, Marie. Z MĚ KRONIKY – 2. ČÁST [online]. Vyšlo ve zprávách KPP 3-4 / 1999: Klub přátel Pardubicka, 2018 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <http://kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/1357-z-me-kroniky-2-cast/>.
- Ing. Artur Schweinburg [online]. Encyklopedie města Brna [cit. 2022-06-06]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=32634.
- Holocaust Memorial Day: Frank Schmolka [online]. Dublin: Holocaust Educational Trust of Ireland, 2009 [cit. 2022-05-30]. Dostupné z: <https://www.yumpu.com/en/document/read/27934586/learning-from-the-past-lessons-for-today-holocaust-education->
- Obituary: Peter Smolka [online]. USA, 2015 [cit. 2022-08-30]. Dostupné z: <http://www.connectionnewspapers.com/news/2015/apr/22/obituary-peter-smolka/>.
- Obr. č. 1 Foto autor.
- Obr. č. 2 Soukromý archiv rodiny Schmolkovy.
- Obr. č. 3 Soukromý archiv rodiny Schmolkovy.
- Obr. č. 4 Národní listy, 1914, ročník 54, datum vydání 23. 9. 1914, č. 261, str. 6.
- Obr. č. 5 Národní listy, ISSN 1214-1240, Rok vydání 1886, ročník 26, datum vydání 4. 8. 1886, číslo 214, Praha: Julius Grégr, 1861–1941. Zdroj uložení: Národní knihovna České republiky, Signatura 54 A 150.
- Obr. č. 6 Fotografie Jindřicha Eckerta, Krennův dům v severozápadním rohu Staroměstského náměstí [online, 1901. Stará Praha, [cit. 2022-08-11]. Dostupné z: <https://www.stara-praha.cz/pohlednice-praha-staromestske-namesti.php>.
- Obr. č. 7 Národní listy, 1887, Ročník 27, den vydání 19. 7. 1887, č. 196.
- Obr. č. 8 Národní listy, 1888, ročník 28, datum vydání 18. 3. 1888, č. 78, str. 15.
- Obr. č. 9 Národní listy, 1888, ročník 28, datum vydání 14. 10. 1888, č. 186, str. 10.
- Obr. č. 10 Šípy, satyricko-politický obrázkový týdeník pro lid, ISSN 1801-929, Frič, Josef Václav, Rok vydání 1889–1890, ročník 3, datum vydání 19. 7. 1890.
- Obr. č. 11 Národní listy, ISSN 1214-1240, rok vydání 1890, ročník 30, datum vydání 11. 3. 1890, číslo 69, Praha: Julius Grégr, 1861–1941, Zdroj uložení: Národní knihovna České republiky, Signatura 54 A 150.
- Obr. č. 12 Národní listy, 1893, Ročník 33, datum vydání 31. 12. 1893, číslo 361, str. 8. Stejný inzerát byl opakovaně zveřejňován až do roku 1895. Například v Národních listech ze dne 16. 6. 1896, číslo 164, ISSN 1214-1240.
- Obr. č. 13 Národní listy, 1895, ročník 35, datum vydání 1. 12. 1895, č. 332, str. 8.
- Obr. č. 14 Právo lidu, ISSN 0862-5913, Rok vydání 1899, Ročník VIII, datum vydání 30. 4. 1899, číslo 119, Praha: Československá strana sociálně-demokratická, 1892–1948, Místo uložení: Národní knihovna České republiky, Signatura: 54 A 002282.
- Obr. č. 15 Národní listy, ISSN 1214-1240, Rok vydání 1896, Ročník 36, Datum vydání 16. 12. 1896, číslo 346, Praha: Julius Grégr, 1861–1941, Místo uložení: Národní knihovna České republiky, Signatura 54 A 150.
- Obr. č. 16 Čas, rok vydání 1902, Ročník 16, datum vydání 17. 5. 1902, číslo 135.
- Obr. č. 17 Foto autor.
- Obr. č. 18 Foto autor.
- Obr. č. 19 Lidové noviny, 22. 1. 1911 [cit. 2022-06-06]. Dostupné z: <https://www.lidovenoviny.cz/ctecka.aspx?d=22.01.1911&e=LN1#strana=12>.
- Obr. č. 20 Národní listy, rok vydání 1883, ročník 23, datum vydání 16. 10. 1883, č. 246, Praha: Julius Grégr.
- Obr. č. 21 Grégrova příručka, Politicko-národohospodářský kalendář na rok 1913: Zrcadlo doby a světa: Geogra.- statist. obchod., prům., zeměd. a právní příručka pro rodinu, obchod, průmysl, živnosti, zemědělství, turistiku, tělocvik i sport. Autor: Josef Kafka, Nakladatelství: Praha: Dr. Ed. Grégr a syn, 1912.
- Obr. č. 22 Šípy, satyricko-politický obrázkový týdeník pro lid, ISSN 1801-9293m Frič, Josef Václav, Ročník 3, Rok vydání 1889–1890, datum vydání 20. 9. 1890, č. 39.
- Obr. č. 23 Národní listy, 1894, ročník 34, datum vydání 7. 10. 1894, číslo 277, str. 8.
- Obr. č. 24 Pražské hospodářské noviny, časopis věnovaný veškerým odvětvím a potřebám hospodářským, rok vydání 1899, ročník 22, datum vydání 1. 3. 1899, č. 5, str. 51.
- Obr. č. 25 Národní listy, 1913, ročník 53, datum vydání 16. 11. 1913, č. 315, str. 13.
- Obr. č. 26 Národní listy, rok vydání 1897, ročník 37, datum vydání 28. 3. 1897, č. 87, str. 8.
- Obr. č. 27 Národní listy, ročník 32, datum vydání 14. 2. 1892, číslo 45, str. 8.
- Obr. č. 28 Národní listy, rok vydání 1897, ročník 37, datum vydání 28. 3. 1897, č. 87, str. 8.
- Obr. č. 29 Soukromý archiv rodiny Schmolkovy.
- Obr. č. 30 Soukromý archiv rodiny Schmolkovy.
- Obr. č. 31 Soukromý archiv rodiny Schmolkovy.
- Obr. č. 32 Databáze ÚPV.
- Obr. č. 33 Foto autor.
- Obr. č. 34 Soukromý archiv rodiny Šilínovy.
- Obr. č. 35 Soukromý archiv rodiny Schmolkovy.
- Obr. č. 36 Soukromý archiv rodiny Schmolkovy.
- Obr. č. 37 Soukromý archiv rodiny Drechslerovy.
- Obr. č. 38 Soukromý archiv rodiny Drechslerovy.
- Obr. č. 39 Soukromý archiv rodiny Schmolkovy.
- Obr. č. 40 Soukromý archiv rodiny Schmolkovy.

Zdroje obrázků:

Mezinárodní spolupráce policejních orgánů v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví

Spolupráce orgánů vymáhajících právo je v současné době významným a nezastupitelným nástrojem při potírání trestné činnosti, přičemž význam takovéto spolupráce se neustále zvyšuje. Mezinárodní kooperace mezi policejními orgány je uplatňována při šetření prakticky všech druhů trestné činnosti – ať už se jedná o násilnou, mravnostní či hospodářskou kriminalitu.

kpt. Ing. Kristýna Richterová,

*koordinátor trestního řízení, oddělení 713 Koordinace odhalování
celních podvodů, Generální ředitelství cel*

kpt. PhDr. Ondřej Moňski,

*metodik, oddělení 073 Mezinárodní spolupráce,
Generální ředitelství cel*

Policejním orgánem v českém právním řádu rozumíme jeden z orgánů činných v trestním řízení, které jsou vymezeny v § 12 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). V oblasti ochrany práv duševního vlastnictví se jedná především o orgány Policie České republiky a pověřené celní orgány. Pravomocemi v oblasti šetření trestné činnosti v rámci Celní správy České republiky disponuje Sekce 03 Pátrání Generálního ředitelství cel.

Mezinárodní spolupráci Policie České republiky zajišťuje primárně Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci

Policejního prezidia, které rovněž zajišťuje i metodické vedení organizačních článků krajských ředitelství Policie ČR a útvarů policie s celostátní působností v oblasti mezinárodní policejní spolupráce. V rámci každého krajského ředitelství Policie České republiky je pak zřízen i odbor mezinárodních vztahů. V rámci Celní správy České republiky zajišťuje mezinárodní spolupráci při šetření trestných činů Samostatné oddělení 073 Mezinárodní spolupráce Generálního ředitelství cel.

Je nutné upozornit na skutečnost, která do určité míry determinuje mezinárodní spolupráci policejních orgánů, a sice určitou roztržitost forem komunikace s orgány dalších států. Na straně jedné mohou policejní orgány využít multilaterálních platform, jako Interpol či Europol, přičemž např. celní správa má možnost využít nástrojů Europolu přímo, avšak v případě Interpolu již pouze zprostředkovaně prostřednictvím Policie České republiky. Vedle multilaterální báze však na druhé straně existuje i řada bilaterálních smluv, především se sousedními státy.

V této souvislosti je nutné zmínit existenci společných policejních a celních center, která hrají důležitou roli při výměně informací mezi policejními orgány souseďných států. V rámci česko-německé spolupráce se jedná o společné centrum s pracovišti ve Schwandorfu a v Petrovicích a v rámci česko-polské spolupráce pak společné centrum Kudowa-Słone a společné centrum Chotěbuz. Samostatným policejním centrem (bez celní správy) je pak Centrum policejní spolupráce Mikulov-Drasenhofen na česko-rakouské hranici a také Společné kontaktní pracoviště Hodonín-Holíč na česko-slovenské hranici.¹

Samozřejmostí je v oblasti výměny informací mezi policejními orgány postup výhradně v souladu s platnými právními normami. Pro příklad lze uvést Úmluvu o vzájemné pomoci a spolupráci mezi celními správami, vypracovanou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii (Úmluva Neapol II), která může být využita jako právní základ pro některé úkony dvojstranné mezinárodní spolupráce celních správ (např. přeshraniční sledování).²

Pokud jde o multilaterální formy spolupráce, nejvýznamnější mezivládní organizací současnosti v oblasti odhalování a potírání kriminality je Interpol. Podstatným rysem Interpolu je skutečnost, že jde o jedinou organizaci s mandátem a technickou infrastrukturou pro sdílení policejních informací na celém světě. Organizace čítá 195 členských států, které jsou propojeny navzájem i s generálním sekretariátem prostřednictvím zabezpečeného komunikačního systému nazvaného I-24/7. Interpol rovněž koordinuje síť policistů a odborníků v různých oblastech trestné činnosti, kteří se setkávají prostřednictvím pracovních skupin na konferencích za účelem výměny zkušeností a návrhů postupů při potírání kriminality. Interpol disponuje 19 databázemi, které obsahují miliony záznamů s informacemi o osobách, odcizeném majetku, zbraních apod. Vyhledávání v databázích je velmi rychlé,

výsledek je po zadání dotazu vrácen průměrně za pouhých 0,5 sekundy.³

Významným prvkem mezinárodní spolupráce v rámci Evropy je Schengenský informační systém (SIS).

Významným prvkem mezinárodní spolupráce v rámci Evropy je Schengenský informační systém (SIS). Jedná se o nejrozsáhlejší systém pro sdílení informací v oblasti bezpečnosti a správy hranic v Evropě. Vzhledem ke skutečnosti, že mezi zeměmi schengenského prostoru neexistují žádné vnitřní hranice, systém SIS kompenzuje hraniční kontroly. Od roku 2023 funguje modernizovaná verze SIS se zdokonalenými funkcemi.⁴

Součástí Schengenského informačního systému jsou i pracoviště SIRENE (z angl. Supplementary Information Request at the National Entry). V České republice je toto pracoviště zřízeno při Policejním prezidiu, je součástí celkového systému schengenské spolupráce a má své protějšky ve všech státech připojených k Schengenskému informačnímu systému.⁵

V rámci Evropy a především Evropské unie hraje významnou roli organizace Europol. Předchůdce Europolu, organizace TREVI, byl založen roku 1976 jako platforma pro spolupráci ministrů vnitra a ministrů spravedlnosti

1 Policie České republiky – KŘP Jihomoravského kraje [online]. [cit. 27.10.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-jihomoravskeho-kraje-kontakty-odbor-mezinarodnich-vztahu.aspx>

2 Celní správa České republiky [online]. [cit. 19.10.2023]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/Stranky/umluva-o-vzajemne-pomoci.aspx>

3 INTERPOL – Five actions for a safer world [online]. [cit. 19.10.2023]. Dostupné z: <https://www.interpol.int/Who-we-are/What-is-INTERPOL/INTERPOL-Five-actions-for-a-safer-world>

4 Migration and Home Affairs [online]. [cit. 19.10.2023]. Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-information-system_cs

5 Nové pracoviště SIRENE [online]. [cit. 19.10.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nove-pracoviste-sirene.aspx>

členských států tehdejších Evropských společenství. Myšlenka zřídit Evropský policejní úřad (Europol) byla poprvé vážně zmíněna na zasedání Evropské rady v červnu 1991. Samotný vznik Europolu pak souvisí s postupující evropskou integrací, konkrétně s podpi-

Europol sídlí v Haagu a v současné době zaměstnává více než 1 400 pracovníků. Zároveň při Europolu působí 264 styčných důstojníků. Europol se snaží vyhovět potřebám členských států Evropské unie a za tímto účelem analyzuje trendy trestné činnosti v Evropské unii. Poskytuje podporu vyšetřováním vedeným členskými státy, jeho zaměstnanci však nikdy nikoho nezatýkají ani neinicují vyšetřování. Činnost Europolu se obvykle týká trestné činnosti, která vyžaduje mezinárodní přístup a spolupráci několika zemí v Evropské unii i mimo ni. O tom, které trestné činnosti bude udělena priorita, se rozhoduje v rámci platformy EMPACT (z angl. European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats).⁸

Kvýměně operativních informací využívají orgány členských států Europolu zabezpečený kanál Siena (z angl. Secure Information Exchange Network Application), prostřednictvím kterého jsou spojeny navzájem a zároveň se samotným Europolem. Systém Siena dále mohou využívat i třetí strany, s nimiž má Europol uzavřeny dohody o spolupráci (např. Spojené státy Americké, Švýcarsko nebo Turecko).⁹

Samostatnou schránkou v rámci systému Siena v České republice disponuje jak Policie České republiky, tak Celní správa České republiky.

Jak bylo uvedeno výše, Europol je evropská agentura pro vymáhání práva, jejímž cílem je podporovat členské státy Evropské unie v prevenci a potírání všech forem závažné organizované trestné činnosti a terorismu. V březnu 2013 byl zřízen tým Europolu „COPY“, který se zabývá vyšetřováním trestných činů proti duševnímu vlastnictví.

Právě v oblasti ochrany duševního vlastnictví má Europol významnou úlohu. V rámci struktur Europolu vznikla tzv. Koordinovaná koalice proti trestné činnosti v oblasti duševního vlastnictví (Intellectual Property Crime Coordinated Coalition – IPC3). Jejím cílem je zastavení

Rozhodnutím Rady ze dne 6. dubna 2009 o zřízení Evropského policejního úřadu byl Europol integrován do struktur Evropské unie. Europol se tak od 1. ledna 2010 stal jednou z agentur Evropské unie.

sem Maastrichtské smlouvy o Evropské unii z roku 1993. Europol zahájil svou činnost v lednu roku 1994. Úmluva o Europolu vstoupila v platnost roku 1998 a organizace pak následně zahájila činnost v plném rozsahu.⁶

Rozhodnutím Rady ze dne 6. dubna 2009 o zřízení Evropského policejního úřadu byl Europol integrován do struktur Evropské unie. Europol se tak od 1. ledna 2010 stal jednou z agentur Evropské unie. Toto rozhodnutí nahrazuje hlavně původní Úmluvu o Europolu se sukcesivním (univerzálním) právním nástupnictvím.⁷

6 PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva prizmatem Lisabonské smlouvy*: [vysokoškolská učebnice]. 2., dopl. vyd. Praha: Linde, 2010. ISBN 9788072018130, s. 249.

7 Tamtéž, s. 253.

8 O Europolu. Pomáháme vytvářet bezpečnější Evropu [online]. [cit. 19.10.2023]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol:cs>

9 Secure Information Exchange Network Application (SIENA) [online]. [cit. 19.10.2023]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>

nárůstu trestných činů proti duševnímu vlastnictví v Evropské unii i mimo ni.

V této souvislosti Europol na svých stránkách upozorňuje, že padělání zboží představuje vážnou hrozbu pro jednotný evropský trh – přibližně 6,8 % dovozu do EU tvoří padělky nebo nekvalitní zboží. Za trestnými činy proti duševnímu vlastnictví často stojí organizované zločinecké skupiny, které z nezákonných činností získávají finanční zisk a tyto nezákonné prostředky směřují do jiných oblastí trestné činnosti.

Boj proti trestné činnosti v oblasti duševního vlastnictví je tedy klíčem k udržení pracovních míst a růstu evropského hospodářství a zároveň k ochraně spotřebitelů před nebezpečnými a nekvalitními výrobky. IPC3, která sídlí v Europolu a je financována Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), je ústředním prvkem reakce EU na tuto oblast trestné činnosti.

IPC3 poskytuje operativní a technickou podporu orgánům vymáhajícím právo a dalším partnerům v Evropské unii i mimo ni, a to prostřednictvím:

- usnadnění a koordinace přeshraničního šetření;
- sledování a hlášení trendů v oblasti online trestné činnosti a nových modů operandi;
- zvyšování povědomí veřejnosti o této trestné činnosti;
- poskytování školení orgánům činným v trestním řízení o tom, jak proti kriminalitě tohoto typu bojovat.

Sekce Pátrání Generálního ředitelství cel je s oddělením IPC3 v úzkém kontaktu a spolupracuje s ním nejen na odhalování konkrétních případů porušování práv duševního vlastnictví, ale především díky němu může efektivně sdílet hrozby odhalené na území České republiky s ostatními členskými státy, které mohou na tyto hrozby včas reagovat. Od roku 2023 je sekce Pátrání Generálního ředitelství cel leaderem operativní akce zaměřené proti padělané elektronice, a to v rámci platformy EMPACT. Vytvářením konkrétně cílených operativních akcí se zapojením dotčených členských i nečlenských států dochází k vytvoření kontaktní sítě expertů, díky které je možná

IPC3, která sídlí v Europolu a je financována Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), je ústředním prvkem reakce EU na tuto oblast trestné činnosti.

rychlá a efektivní výměna operativních informací mezi zapojenými státy.

Samostatnou platformou pro spolupráci mezi celními správami je spolupráce v rámci Světové celní organizace (World Customs Organization, WCO), přičemž významnou úlohu v tomto ohledu hraje síť RILO (z angl. Regional Intelligence Liaison Offices). WCO uvádí, že výměna zpravodajských informací na národní, regionální a mezinárodní úrovni je zásadním mechanismem, který celní orgány využívají k vytvoření podmínek pro účinnější donucovací opatření a kontroly a k zajištění optimálního využití dostupných zdrojů. Na strategické úrovni WCO začlenila cíl výměny zpravodajských informací mezi všechny zúčastněné strany, přičemž WCO deklaruje, že si uvědomuje přínos tohoto cíle pro další ochranu společnosti, veřejného zdraví a bezpečnosti. Proto byl v roce 1987 zřízen první regionální zpravodajský styčný úřad (RILO) se záměrem vytvořit globální zpravodajskou síť. V současnosti se síť RILO rozrostla již na 12 kanceláří, které zajišťují účinné pokrytí všech šesti regionů WCO. Jedinečná povaha sítě RILO umožňuje další úroveň výměny informací mezi sekretariátem a členskými správami na strategické úrovni. Každá z 12 kanceláří RILO pokrývá několik členských států WCO a reaguje na jejich zpravodajské potřeby na regionální úrovni.¹⁰ ✓

10 Regional Intelligence Liaison Offices (RILO) [online]. [cit. 19.10.2023]. Dostupné z: <https://www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/activities-and-programmes/intelligence-and-risk-management-programme/rilo.aspx>

Evropské právo

Senát v kauze T 438/19 postoupil Velkému stížnostnímu senátu právní otázky (G 1/23), týkající se interpretace rozhodnutí Velkého stížnostního senátu G 1/92

Stížnost se týká rozhodnutí odporové divize, kterým byl zamítnut odpor proti evropskému patentu EP 2 626 911. Jeho nárok 1 definuje materiál, který je vhodný pro zapouzdření solárního článku a obsahuje určité polymerní složky, fyzikální vlastnosti a specifický obsah hliníku. Ve stížnosti napadeném případě senát shledal, že vynálezcká činnost předmětu nároku 1 závisí na otázce, zda byl produkt ENGAGE® 8400 „přístupně veřejnosti“ ve smyslu čl. 54(2) EPC.

Bylo nesporné, že dokumenty D1, D2, D5/5a (všechny kromě D5 byly zveřejněny před prvním datem priority) prokazují, že kopolymer ENGAGE® 8400, který byl komerčně dostupný před prvním datem priority, obsahuje všechny vlastnosti nárokovaného materiálu kromě obsahu hliníku. Dokument D1 konkrétně odkazoval na D18 jako dokument popisující přípravu ENGAGE® 8400 a dokument D18 popisuje úroveň hliníku překrývající se s rozsahem definovaným v nároku 1.

Otázkou však bylo, do jaké míry komerční dostupnost vedla k tomu, že produkt byl „přístupně veřejnosti“.

1. Obecné zásady stanovené v rozhodnutí G 1/92

Rozhodnutí G 1/92 stanovilo test „přístupnosti veřejnosti“ a konstatovalo, že chemické složení produktu patří ke stavu techniky, pokud jsou splněna následující tři kritéria:

- produkt jako takový je přístupný veřejnosti a
- může být analyzován odborníkem v oboru (bez ohledu na obtížnost analýzy) a
- může být reprodukován odborníkem v oboru bez nepřiměřeného úsilí, bez ohledu na to, zda lze identifikovat konkrétní důvody pro analýzu složení.

To obecně znamená, že pokud je výrobek na trhu, ale nemůže být reprodukován odborníkem „bez nepřiměřeného úsilí“, může být patentován později (pokud patentová přihláška popisuje podrobnosti o tom, jak jej reprodukovat). Jak bylo objasněno v rozhodnutí T 952/92, reprodukovatelnost „bez nepřiměřeného úsilí“ znamená, že reprodukovatelnost musí být umožněna ve stejném rozsahu, v jakém musí patentová přihláška odhalit vynález způsobem dostatečně jasným a úplným, aby ho odborník dokázal uskutečnit (čl. 83 EPC).

V T 438/19 senát uvedl, že nadpis rozhodnutí G 1/92 odkazuje pouze na „chemické složení výrobku“. V odůvodnění G 1/92 se však stanoví, že pokud odborník může zjistit složení nebo vnitřní strukturu produktu a reprodukovat ho bez nepřiměřeného úsilí, pak jak produkt, tak jeho složení nebo vnitřní struktura patří ke stavu techniky.

2. Postoupené otázky a důvody postoupení

Předkládající senát postoupil Velkému stížnostnímu senátu následující tři otázky:

A. Otázky 1 a 2

- „1. Má být produkt uvedený na trh před datem podání evropské patentové přihlášky vyloučen ze stavu techniky ve smyslu čl. 54(2) EPC pouze

z toho důvodu, že nebylo před tímto datem možné analyzovat jeho složení nebo vnitřní strukturu a reprodukovat ho bez nepřiměřeného úsilí kvalifikovanou osobou?“

- „2. Je-li odpověď na otázku 1 záporná, jsou technické informace o uvedeném produktu, které byly zpřístupněny veřejnosti před datem podání (např. vydáním technické brožury, nepatentové nebo patentové literatury), stavem techniky ve smyslu čl. 54(2) EPC, bez ohledu na to, zda složení nebo vnitřní struktura produktu mohla být analyzována a reprodukována kvalifikovanou osobou bez nepřiměřeného úsilí před tímto datem?“

Otázky 1 a 2 lze parafrázovat takto: co přesně je vyloučeno ze stavu techniky, pokud produkt testu stanovenému v rozhodnutí G 1/92 nevyhoví: jsou samotný produkt a určité „technické informace“ o produktu (např. zde jeho fyzikální vlastnosti atd.) rovněž vyloučeny ze stavu techniky?

S ohledem na rozhodnutí G 1/92 se otázky postupující senát domnívá, že to vedlo k rozdílnému case law stížnostních senátů. Některé stížnostní senáty zjistily, že v případě, že testu (viz výše) stanovenému v G 1/92 nevyhoví, produkt (zde: ENGAGE® 8400) ani jeho složení/struktura nejsou zahrnuty do stavu techniky (např. T 946/04 a T 1666/16). Zejména postupující senát poznamenává, že tento výklad může být motivován důvody G 1/92, podle kterých se jak produkt, tak jeho složení nebo vnitřní struktura stávají současným stavem techniky, pokud jsou splněna kritéria specifikovaná G 1/92.

Jiné senáty předpokládaly, že pouze složení/struktura nepatří ke stavu techniky, pokud produkt testu podle G 1/92 nevyhoví (např. T 370/02, T 2045/09, T 1833/14 a T 23/11). Předkládající senát poznamenává, že to může být motivováno názvem rozhodnutí G 1/92, který se týká pouze chemického složení produktu.

V daném případě předkládající senát přikládá tomuto rozlišení „rozhodující“ význam, protože v prvním případě, kdy ani produkt ENGAGE® 8400 ani jeho složení nepředstavují stav techniky, nelze produkt ENGAGE® 8400 považovat za výchozí bod pro posouzení vynálezecké činnosti. Na druhou stranu, je-li závěrem pouze to, že

jeho složení nepatří ke stavu techniky, ale samotný produkt je stále stavem techniky jako komerčně dostupný, mohl by být použit jako výchozí bod pro posouzení vynálezecké činnosti, měly by technické informace o tomto produktu být uvedeny v dokumentech současného stavu techniky, včetně jeho potenciálních použití a výhod.

- B. Otázka 3: standard požadovaný pro analyzovatelnost a reprodukovatelnost

- „3. Je-li odpověď na otázku 1 kladná, nebo odpověď na otázku 2 záporná, jaká kritéria se mají použít, aby se určilo, zda složení nebo vnitřní struktura produktu mohou být analyzovány a reprodukovány bez nepřiměřeného úsilí ve smyslu rozhodnutí G 1/92? Je zejména požadováno, aby složení a vnitřní struktura produktu byly plně analyzovatelné a identicky reprodukovatelné?“

Senát rovněž shledal, že case law se liší, pokud jde o míru podrobnosti požadované pro splnění požadované analyzovatelnosti a reprodukovatelnosti odborníkem.

Předkládající senát zjistil, že některé senáty vykládaly G 1/92 tak, že vyžaduje úplnou analýzu (T 946/04, T 2068/15, T 877/11), zatímco jiné senáty považovaly za dostatečné informování osoby kvalifikované v tomto oboru techniky, že výrobek má složení spadající do znaků nárokovaného předmětu (T 952/92, T 1452/16, T 2048/12, T 2458/09).

Předkládající senát zjistil, že u kritéria reprodukovatelnosti je situace podobná: Některé senáty zjistily, že je vyžadována přesná replikace identické kopie ve všech jejích znacích, a nikoli pouze ve znacích uvedených v příslušném nároku (např. T 977/93, T 1833/14). Jiné senáty zjistily, že podmínka reprodukovatelnosti v G 1/92 nevyžadovala úplnou reprodukci daného produktu (např. T 952/92, T 1540/21 a T 1452/16). Předkládající senát také vzal v úvahu rozhodnutí Vrchního soudu Anglie a Walesu TAKEDA UK LTD vs. F. HOFFMANN-LA ROCHE AG [2019] EWHC 1911, kde Vrchní soud dospěl k závěru, že pokud informace, které může kvalifikovaná osoba získat analýzou produktu, umožnily odborníkovi vyrobit verzi produktu, nárokovaný předmět postrádá novost.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 2391/18

Majitel patentu navrhl změny v popisu za účelem odstranění údajného rozporu popisu s nárokem vedeným v pozměněné podobě senátem. Ten však poukázal na to, že údajný rozpor existoval již v uděleném patentu.

Majiteli patentu, který tvrdil, že takový rozpor by mohl vést k nedostatečné opoře v popisu podle článku 84 EPC, senát odpověděl, že tento článek není důvodem pro podání odporu, takže navrhovaná úprava nereaguje na žádný důvod pro podání odporu, a proto nevyhovuje Pr. 80 EPC.

Kromě toho se senát domnívá, že je nutné vzít v úvahu závěry rozhodnutí Velkého stížnostního senátu G 3/14, podle kterých lze požadavky čl. 84 EPC zkoumat pouze potud, pokud jde o změny provedené v řízení o odporu, které způsobují údajný nesoulad s tímto článkem.

V daném případě změny nároku nevedly k žádným problémům s požadavkem na oporu v popisu, takže ani nebyl důvod, aby senát dospěl k závěru, že požadavek na oporu v popisu není splněn.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 532/20

Majitel patentu podal v průběhu ústního jednání ve stížnostním řízení pomocnou žádost A odpovídající kombinaci nároků 1, 4 a 8 uděleného patentu.

Tvrdil, že se nejedná o změnu ve stížnosti ve smyslu článku 13 RPBA, ale vlastně o pouhé vypuštění ostatních nároků uděleného patentu. Senát proto neměl pravomoc ji do řízení nepřipustit.

Senát s tímto názorem nesouhlasil. Připustil sice, že v některých rozhodnutích měly senáty za to, že vypuštění nezávislých nebo závislých nároků, nebo dokonce alternativ v nárocích nebylo považováno za změnu ve stížnosti, zejména pokud to nezměnilo povahu diskusí a právního a faktického rámce, tedy v kontextu vedlo ke zjednodušení postupu bez zavádění nových předmětů k projednávání. Žádné z těchto rozhodnutí se

však nezabývalo případem vypuštění všech nezávislých nároků.

Senát je k tomuto přístupu rovněž zdrženlivý a spíše se domnívá, že se ve všech případech jedná o změnu ve stížnosti. Skutečnost, že tato změna pouze omezuje projednávané body, by pak byla kritériem, které je třeba vzít v úvahu pro přípustnost, nebo dokonce představovat výjimečné okolnosti ve smyslu čl. 13 odst. 2 RPBA.

V daném případě nová žádost jasně zavádí nové předměty, které musí být projednány. Běžně se nezkoumá v žádostech každý závislý nárok. Protože znaky nároků 4 a 8 nebyly nikdy předtím diskutovány, tato žádost představuje „nový případ“ a neměla by být proto připuštěna do řízení.

K rozhodnutí stížnostního senátu EPÚ T 1362/20

Oponent ve svém vyjádření ke stížnosti vznesl námitku nejasnosti proti znaku 1.13b.

Majitel patentu požádal, aby tato nová námitka nebyla do stížnostního řízení připuštěna. Poznamenal, že tento znak se již objevil v pomocných žádostech 1a, 1b a 2a podaných v odporovém řízení. Oponent měl tedy tuto námitku vznést již v prvním stupni. Při ústním jednání odporové divize dokonce prohlásil, že proti pomocné žádosti 2a nemá námitky podle článku 84 EPC.

Senát k tomu poznamenal, že tyto pomocné žádosti byly při ústním jednání před odporovou divizí vzneseny až odpoledne a obsahovaly znaky převzaté z popisu. Oponent mohl jistě identifikovat problém s jasností během 30 minut, které mu byly poskytnuty na prostudování těchto žádostí, ale vzhledem k této krátké době nebylo možné požadovat, aby tak učinil. Nelze se tedy domnívat, že oponent měl tuto námitku vznést ve smyslu čl. 12 odst. 6 RPBA – 2020.

Vzhledem k tomu, že změny byly převzaty z popisu a byly připuštěny do řízení velmi pozdě, je zde spravedlivé nové námitky do stížnostního řízení připustit. ✓

Ing. Emil Jenerál

Vybraná rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie **ve věcech duševního vlastnictví za období září 2023**

Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie jsou zveřejněna na www.curia.europa.eu v plném znění. V tomto příspěvku budou uvedeny zkrácené verze vybraných rozhodnutí či základní informace o nich. Elektronická verze tohoto příspěvku obsahuje i hypertextový odkaz na plné znění rozhodnutí a případně též na tiskovou zprávu, pokud byla pro dané rozhodnutí vydána. Elektronický text je vybaven i hypertextovými odkazy na právní předpisy, ostatní citovanou judikaturu, jakož i na rejstříkové údaje dotčených práv duševního vlastnictví.

1. Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 7. září 2023

ve věci C-832/21

Beverage City & Lifestyle GmbH, MJ, Beverage City Polska Sp. z o.o., FE proti Advance Magazine Publishers Inc.

Příslušnost soudu ve věci žaloby pro porušení ochranné známky EU podané proti několika žalovaným s bydlištěm či sídlem v různých členských státech

Právní rámec:

– Čl. 8 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Spor v původním řízení:

– Společnost Advance Magazine Publishers se sídlem v New Yorku, USA je vlastníkem několika ochranných známek Evropské unie obsahujících slovní prvek „Vogue“, ohledně nichž tvrdí, že se jedná o ochranné známky s dobrým jménem.

- Beverage City Polska je společností založenou podle polského práva se sídlem v Krakově, Polsko. Vyrábí energetický nápoj s názvem „Diamant Vogue“ a zajišťuje jeho propagaci a prodej. Její jednatel, FE, má rovněž bydliště v Krakově.
 - Beverage City & Lifestyle je společností založenou podle německého práva se sídlem v Schorfheide ve spolkové zemi Braniborsko, Německo. Její jednatel, MJ, má bydliště v Niederkasselu ve spolkové zemi Severní Porýní-Vestfálsko, Německo. Tato společnost uzavřela se společností Beverage City Polska smlouvu o výhradním prodeji pro Německo, na jejímž základě od této společnosti nakupovala energetický nápoj uvedený v předchozím bodě. Navzdory podobnosti svých jmen nepatří tyto dvě společnosti do stejné skupiny.
 - Společnost Advance Magazine Publishers, která se domnívala, že se stala obětí porušení práv vyplývajících z jejích ochranných známek, podala u Soudu pro ochranné známky EU pro spolkovou zemi Severní Porýní-Vestfálsko, kterým je Landgericht Düsseldorf (Zemský soud v Düsseldorfu, Německo), žalobu proti těmto společnostem a jejich jednatelům, kterou se domáhala zdržení se protiprávního jednání v celé Unii a poskytnutí informací, předložení účetních dokladů a určení, že vznikla povinnost k náhradě škody. Následně byly tyto vedlejší návrhy omezeny na protiprávní jednání v Německu.
 - Landgericht Düsseldorf (Zemský soud v Düsseldorfu) vyhověl žalobě podané společností Advance Magazine Publishers, přičemž svou mezinárodní příslušnost založil na čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012, pokud jde o společnost Beverage City Polska a FE. Měl za to, že se na věc v původním řízení uplatní zásady, které Soudní dvůr formuloval ve svém rozsudku ze dne 27. září 2017, Nintendo (C-24/16 a C-25/16).
 - Společnost Beverage City Polska a FE podali proti rozhodnutí Landgericht Düsseldorf (Zemský soud v Düsseldorfu) odvolání k Oberlandesgericht Düsseldorf (Vrchní zemský soud v Düsseldorfu, Německo).
 - Tvrdí, že německé soudy nemají mezinárodní příslušnost k rozhodování o žalobě, která proti nim byla podána, a zdůrazňují, že působili výlučně v Polsku, kde dodávali zboží svým zákazníkům. Kromě toho rozsudek ze dne 27. září 2017, Nintendo (C-24/16 a C-25/16), nelze použít na jejich situaci, neboť mezi nimi a společností Beverage City & Lifestyle a MJ neexistuje relevantní vazba.
 - Předkládající soud má za to, že mezinárodní příslušnost německých soudů k rozhodování o žalobě proti společnosti Beverage City Polska a FE je podmíněna tím, že v souladu s čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 je tento právní nárok spojen s právním nárokem vůči MJ, který je kvalifikován jako „ústřední žalovaný“ determinující soudní příslušnost, tak úzce, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních.
- K předběžné otázce:**
- Za výše uvedených okolností se Oberlandesgericht Düsseldorf (Vrchní zemský soud v Düsseldorfu) rozhodl přerušit řízení a položit následující předběžnou otázku:
„Jde o právní nároky ‚spojen[é] tak úzce‘, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí, ve smyslu čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012, pokud v případě žaloby pro porušení práv podané z důvodu porušení práv z ochranné známky EU daná souvislost spočívá v tom, že žalovaná usazená v jednom členském státě (v tomto případě v Polské republice) dodala výrobky porušující práva z ochranné známky EU žalované usazené v jiném členském státě (v tomto případě ve Spolkové republice Německo), jejíž statutární zástupce, který je rovněž žalován jako porušovatel práv, je ústředním žalovaným, pokud jsou dané strany vzájemně spjaty pouze prostřednictvím čistě dodavatelského vztahu a ani z právního hlediska, ani fakticky neexistuje souvislost překračující tento rámec?“
 - Čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 se použije na žaloby pro porušení práv týkající se ochranných známek EU. (bod 26)
 - Toto ustanovení konkrétně uvádí, že osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být žalována, je-li žalováno více osob společně, u soudu místa, kde má bydliště některý ze žalovaných, za předpokladu, že

právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních. (bod 27)

- Aby bylo možné považovat rozhodnutí za vzájemně si odporující, nestačí, že existuje rozdíl v řešení sporu, ale je rovněž třeba, aby tento rozdíl spadl do rámce téže skutkové a právní situace (obdobně viz rozsudek ze dne 27. září 2017, Nintendo, [C-24/16](#) a [C-25/16](#), bod 45, jakož i citovaná judikatura). (bod 28)
- Pokud jde zprv o podmínku týkající se existence téže právní situace, Soudní dvůr ve věci, ve které se jednalo o údajné porušení práv z (průmyslových) vzorů Společenství, rozhodl, že tato podmínka je splněna v případě, kdy se žalobce snaží chránit výlučné právo užívat takové (průmyslové) vzory Společenství, které je zakotveno v unijním právu a má stejné účinky v celé Unii, přičemž rozdíl v právních základech návrhů týkajících se této ochrany ve vnitrostátním právu nemá vliv na posouzení nebezpečí vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí (obdobně viz rozsudek ze dne 27. září 2017, Nintendo, [C-24/16](#) a [C-25/16](#), body 46 až 49, jakož i citovaná judikatura). (bod 29)
- V oblasti ochranné známky EU je třeba připomenout, že výlučné právo je majiteli takové ochranné známky přiznáno jejím zápisem na základě [článku 9 nařízení 2017/1001](#) a podle [čl. 1 odst. 2 tohoto nařízení](#) má ochranná známka EU stejné účinky v celé Unii. Z výlučného práva přiznaného majiteli ochranné známky EU tak vyplývá, že tento majitel může zakázat všem třetím osobám její užívání bez jeho souhlasu a chránit jej žalobou pro porušení práv. (bod 30)
- V projednávané věci ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že žaloba pro porušení práv podaná společností Advance Magazine Publishers se snaží chránit výlučné právo této společnosti k ochranným známkám EU, takže **podmínka týkající se existence téže právní situace se zdá být splněna**, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu. (bod 31)
- Pokud jde zadruhé o podmínku týkající se existence téže skutkové situace, ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že společnosti Beverage City & Lifestyle a Beverage City Polska nepatří do stejné skupiny, a to přestože mají podobné názvy a podepsaly spolu smlouvu o výhradním prodeji. Předkládající soud dále zdůrazňuje neexistenci vztahu mezi společností Beverage City Polska a FE na straně jedné a „ústředním žalovaným“, tj. jednatelem společnosti Beverage City & Lifestyle, s bydlištěm v Německu, na straně druhé, i když je tento jednatel rovněž žalován pro porušení práv. (bod 32)
- Předkládající soud se tedy v podstatě táže, zda za těchto podmínek je existence smlouvy o výhradním prodeji skutečností dostačující ke konstatování existence téže skutkové situace pro účely použití [čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012](#). (bod 33)
- V tomto ohledu cíl pravidla pro určení příslušnosti uvedeného v [čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012](#) odpovídá v souladu s body 16 a 21 odůvodnění tohoto nařízení úsilí usnadnit řádný výkon spravedlnosti, minimalizovat možnost souběžných řízení, a tedy zajistit, aby nebyla v oddělených řízeních přijata řešení, která by si mohla vzájemně odporovat (obdobně viz rozsudek ze dne 12. července 2012, Solvay, [C-616/10](#), bod 19). (bod 34)
- Jelikož se toto pravidlo zakládající zvláštní příslušnost odchyluje od zásady, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného, zakotvené v [článku 4 nařízení č. 1215/2012](#), je třeba jej vykládat restriktivně v tom smyslu, že neumožňuje výklad, který překračuje rámec případů výslovně předvídaných v uvedeném nařízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. července 2012, Solvay, [C-616/10](#), bod 21). (bod 35)
- V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že za účelem posouzení existence souvislosti mezi jednotlivými návrhy, které mu byly předloženy, musí vnitrostátní soud přihlídnout mimo jiné k okolnosti, že několika společnostem se sídlem v různých členských státech jsou každé jednotlivě vytýkána táž porušení práv ve vztahu k týmž výrobkům (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. července 2012, Solvay, [C-616/10](#), bod 29). (bod 36)
- Jak v podstatě uvedl generální advokát v bodech 48 a 60 až 65 svého [stanoviska](#), **existence souvislosti dotčených návrhů souvisí hlavně se vztahem existujícím mezi všemi porušeními, ke kterým došlo, spíše než s organizačními nebo kapitálovými vazbami**

mezi danými společnostmi. Stejně tak za účelem prokázání existence téže skutkové situace je třeba věnovat zvláštní pozornost povaze smluvních vztahů mezi zákazníkem a dodavatelem. (bod 37)

- V projednávané věci předkládající soud uvedl, že společnost Beverage City & Lifestyle byla se společností Beverage City Polska svázána smlouvou o výhradním prodeji energetického nápoje „Diamant Vogue“ v Německu. Takový výlučný smluvní vztah mezi těmito dvěma společnostmi může učinit předvídatelnější možnost, že porušení, která jsou jim vytýkána, budou považována za porušení vycházející z téže skutkové situace, která může odůvodnit příslušnost jediného soudu k rozhodnutí o žalobách směřujících proti všem subjektům, které se těchto porušení dopustily. (bod 38)
- Z písemností obsažených ve spisu, jímž disponuje Soudní dvůr, i z odpovědí účastníků původního řízení na otázky položené na jednání navíc vyplývá, že úzká spolupráce mezi společnostmi se projevovala i v provozování dvou internetových stránek, jejichž domény patří jedné ze spolužalovaných a jejichž prostřednictvím byly pomocí vzájemných odkazů mezi těmito stránkami prodávány výrobky, o které se jedná ve věci v původním řízení. (bod 39)
- Taková okolnost může posílit předpoklad existence souvislosti mezi žalobami společnosti Advance Magazine Publishers pro porušení práv, ale také ukázat na předvídatelnost povinnosti nést odpovědnost za tvrzené porušení práv stejného původu. (bod 40)
- **Proto může zjištění vnitrostátního soudu,** podle kterého návrhy, které mu byly předloženy, směřují proti různým subjektům, z nichž každý přispěl ke stejnému porušení práv z ochranné známky EU v rámci řetězce protiprávních jednání, **odůvodnit splnění podmínky týkající se existence stejné skutkové situace, pokud jde o jeho příslušnost rozhodovat o návrzích podaných proti různým spolužalovaným v souvislosti se stejnými porušeními týkajícími se téže ochranné známky EU,** na základě čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012. (bod 41)
- Předkládajícímu soudu proto přísluší, aby posoudil existenci téže právní a skutkové situace s přihlédnutím

ke všem relevantním skutečnostem věci, která mu byla předložena, pokud jde o návrhy směřující proti různým žalovaným. (bod 42)

- Nic to nemění na tom, že pravidlo stanovené v čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012 nemůže být vykládáno v tom smyslu, že umožňuje žalobci podat žalobu proti několika žalovaným s jediným cílem vyjmout některého z těchto žalovaných z příslušnosti soudů státu, ve kterém má bydliště, a obejít tak pravidlo pro určení příslušnosti uvedené v tomto ustanovení tím, že uměle vytvoří nebo ponechá v platnosti podmínky pro použití uvedeného ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, body 27 až 29 a citovaná judikatura). (bod 43)
- Avšak předpoklad, že žalobce podá žalobu proti několika žalovaným s jediným cílem vyjmout jednoho z nich z příslušnosti soudů státu, ve kterém má bydliště nebo sídlo, je vyloučen, jak již Soudní dvůr rozhodl, když existuje úzká souvislost mezi žalobami podanými proti každému ze žalovaných v okamžiku jejich podání, to znamená, když je účelné projednat je a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. října 2007, Freeport, C-98/06, body 52 až 54). (bod 44)
- Je tedy na soudu, jemuž byla věc předložena, aby se ujistil, že cílem žalob směřujících pouze proti jednomu ze spolužalovaných, jehož bydliště odůvodňuje příslušnost soudu, u něhož bylo zahájeno řízení, není uměle vyhovět podmínkám pro použití čl. 8 odst. 1 nařízení č. 1215/2012. (bod 45)

Výrok:

S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na předběžnou otázku odpovědět tak, že článek 8 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

musí být vykládán v tom smyslu, že několik žalovaných, kteří mají bydliště či sídlo v různých členských státech, může být žalováno

u soudu místa, kde má bydliště či sídlo některý ze žalovaných, u něhož byly v rámci žaloby pro porušení práv vzneseny právní nároky vůči všem těmto žalovaným majitelem ochranné známky Evropské unie, je-li každému z nich vytýkáno skutkově totožné porušení práv z této ochranné známky v případě, kdy tito žalovaní jsou vázáni smlouvou o výhradním prodeji.

Komentář:

Předkládané rozhodnutí potvrzuje a rozšiřuje závěry formulované v rozsudku Nintendo (C-24/16 a C-25/16) ohledně použití čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel I (přepracované znění) ve vztahu k žalobě proti osobám z různých členských států ve věci porušení práv z ochranné známky Evropské unie. Upřesňují se podmínky, za kterých lze žalovat osobu i v jiném než domovském státě, což je možné, pokud je žalováno více osob společně u soudu místa, kde má bydliště některý ze žalovaných, za předpokladu, že právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je projednat a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně neslučitelných rozhodnutí v oddělených řízeních. Soudní dvůr v tomto rozsudku zdůraznil, že při posuzování „úzkého spojení“ hraje důležitější roli vztah existující mezi jednotlivými porušeními spíše než formální vztahy mezi žalovanými osobami. V důsledku toho není zásadní přímá souvislost s „ústředním žalovaným“. Významnější je celkové aranžmá protiprávního jednání. Ukázalo se, že může postačovat dohoda o výhradní distribuci za podmínky, že dotčená protiprávní jednání jsou věcně totožná, což je nutné posoudit v každém jednotlivém případě s přihlédnutím ke všem okolnostem. ✓

Mgr. Miroslav Černý, Ph.D.

2. Rozsudek soudního dvora (druhého senátu) ze dne 27. září 2023

ve věci T-172/21

Valve Corporation proti Evropské komisi

Soudní dvůr potvrdil, že zeměpisné blokování aktivních klíčů pro platformu Steam v oblasti online videoher porušilo unijní právo v oblasti hospodářské soutěže.

Právní rámec:

Článek 101 SFEU a článek 53 Dohody o EHP

Komise zahájila šetření ve věci zeměpisného blokování některých počítačových her na platformě Steam z důvodu zeměpisné polohy uživatelů. Komise vytýkala společnosti Valve a pěti vydavatelům počítačových her, že se účastnili souboru protisoutěžních dohod nebo jednání ve vzájemné shodě. Rozhodnutím ze dne 20. ledna 2021 konstatovala, že provozovatel platformy společnost Valve a vydavatelé porušili unijní právo v oblasti hospodářské soutěže tím, že se dvoustraně dohodli na zeměpisném blokování a protiprávně omezili přeshraniční prodej některých počítačových her kompatibilních s touto platformou.

Společnost Valve podala žalobu k Soudnímu dvoru Evropské unie, kterou se domáhala zrušení tohoto rozhodnutí.

Soudní dvůr žalobu zamítl, když konstatoval, že Evropská komise právně dostačujícím způsobem prokázala existenci protisoutěžní dohody nebo jednání ve vzájemné shodě s cílem omezit paralelní dovozy pomocí zeměpisné blokování klíčů umožňujících aktivovat a případně používat dotčené hry na platformě Steam. Cílem tohoto zeměpisného blokování bylo zabránit tomu, aby hry distribuované v některých zemích za nízké ceny kupovali distributoři nebo uživatelé nacházející se v jiných zemích, kde jsou ceny mnohem vyšší.

Příslušné zeměpisné blokování tedy nesledovalo cíl ochrany autorských práv vydavatelů počítačových her, ale bylo použito za účelem odstranění paralelních dovozu těchto her a ochrany vysoké úrovně poplatků vybíraných vydavateli či marží dosahovaných společnostmi Valve.

Soudní dvůr se rovněž vyjádřil ke vztahu mezi unijním právem v oblasti hospodářské soutěže a autorským právem a připomněl, že cílem autorského práva je pouze zajistit majitelům dotčených práv možnost obchodně využívat uvádění předmětů ochrany do oběhu nebo jejich zpřístupňování poskytnutím licencí za úplat. Nezaručuje jim však možnost požadovat nejvyšší možnou odměnu ani jednat způsobem, který by vedl k umělým cenovým rozdílům mezi rozdělenými vnitrostátními trhy. Takové rozdělení a umělý cenový rozdíl, který je jeho výsledkem, jsou totiž neslučitelné s dotvořením vnitřního trhu. ✓

JUDr. Aleš Kout

FOR INTERIOR 2023

Ve dnech 19.–23. září 2023 se na pražském výstavišti v Letňanech konal největší veletrh nábytku, interiérů, bytového designu a doplňků v České republice For Interior. Odborné i laické veřejnosti vystavovatelé představili aktuální trendy a své nové kolekce. Úřad průmyslového vlastnictví se veletrhu účastní každý rok a na svém stánku zájemce seznamuje s možnostmi průmyslověprávní ochrany v České republice i v zahraničí. O informace z oblasti problematiky průmyslověprávní ochrany mají zájem nejenom návštěvníci, ale ve velké míře také vystavovatelé. Protože se jedná o výstavu zaměřenou na bytový design, převažují otázky z oblasti ochrany průmyslových vzorů. ✓

Zdroj: ÚPV

Účast Úřadu průmyslového vlastnictví na Mezinárodním strojírenském veletrhu 2023

Zdroj: ÚPV

Brněnský Mezinárodní strojírenský veletrh je největší průmyslový veletrh ve střední Evropě. Letos se uskutečnil ve dnech 10.–13. října, přičemž se na brněnském výstavišti představilo přes 1 260 firem z 43 zemí. K nejzastoupenějším oborům patřilo obrábění a tváření. Se svými expozicemi však nezůstaly pozadu ani společnosti zabývající se automatizací, elektronikou, průmyslovými roboty, měřicí technikou, plasty, svářením, povrchovými úpravami, hydraulikou, materiály a komponenty. Veletrh se vyznačuje vysokou mezinárodní účastí. Ze zahraničí přijíždí takřka polovina vystavovatelů, přičemž velkou část tvoří firmy z asijských zemí. Mezi hlavní témata letošního ročníku patřila digitalizace, management energií i udržitelný a efektivní průmysl.

Není divu, že se tohoto veletrhu techniky a technických novinek již léta účastní také Úřad průmyslového vlastnictví, aby upozornil na význam a možnosti právní ochrany výsledků technické tvůrčí činnosti. Letos byl opět součástí České národní expozice, která na jednom místě představovala nejenom podnikatelům služby státu. Na společné expozici organizované Ministerstvem průmyslu a obchodu své služby představili kromě Úřadu např. Czechtrade, Czechinvest, API, TAČR, Strojírenský zkušební ústav, Česká exportní banka, EGAP či Národní rozvojová banka. ✓

Mezinárodní výstava vynálezů **TESLA FEST 2023**

Ve dnech 12.–15. října 2023 se v srbském Novém Sadu uskutečnil 37. ročník mezinárodní výstavy vynálezů Tesla Fest. Výstava byla zaměřena na nové produkty a technologie, průmyslové vzory a zeměpisná označení. Akce se konala v prostorách Sportovního a obchodního Centra Vojvodina.

Výstavy se společně s Úřadem průmyslového vlastnictví účastnili i pořadatelé třinecké mezinárodní výstavy Invent Aréna, kteří propagovali její další ročník, jenž se bude konat v červnu 2024.

Organizátoři Invent Arény rovněž prezentovali nová technická řešení:

- Způsob získávání železitého koncentráту z metalurgických strusek (Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava);
- Vážení kolejových vozidel v pohybu pomocí optických vláken (firma Enviform);
- Zařízení pro tepelné zpracování kolejnic (Třinecké železářny);
- Vtok s účinkem usměrněného přívodu oceli do kokily (Třinecké železářny).

Mezinárodní veletrh Tesla Fest je pořádán ve spolupráci Mezinárodní federace vynálezceckých svazů (IFIA) a Svazu vynálezců Vojvodina (SPV). Záštitu výstavě poskytl i Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO), vláda Vojvodiny a město Novi Sad.

V rámci Tesla Festu probíhalo současně i fórum „Tesla a Novi Sad“, kterého se účastnili knihovníci a umělci. V průběhu druhého dne výstavy se konala tzv. tvořivá dílna na téma „Inovativní potenciál mladých lidí – mysl a vize Tesly“ a prezentace výzkumu a knihy „Tesla education and self-education“ Dr. Drenka Dobrosavljeviče. Tesla Festu se zúčastnili vystavovatelé ze Srbska,

Zdroj: ÚPV

Rumunska, České republiky a Číny. Celkem bylo prezentováno přes 100 vynálezů a inovací, největší zastoupení měly vynálezy z oblasti zemědělství, stavebnictví, potravinářství a strojírenství. Všechny přihlášené vynálezy a inovace byly hodnoceny a oceněny odbornou porotou.

Úřad průmyslového vlastnictví obdržel čestnou zlatou medaili a diplom za zvyšování povědomí o duševním vlastnictví. ✓

12th – 13th June 2024
WERK ARENA TŘINEC
CZECH REPUBLIC

INTERNATIONAL EXHIBITION OF TECHNICAL INNOVATIONS, PATENTS AND INVENTIONS
2024

SAVE THE DATE

www.inventarena.cz

Zdroj: ÚPV

iENA 2023

Ve dnech 28.–30. října 2023 se v německém Norimberku konal jubilejní 75. ročník mezinárodní výstavy iENA – Ideen-Erfindungen-Neuheiten. Na tomto veletrhu byl v průběhu jeho existence veřejnosti poprvé představen nespočet úspěšných vynálezů a inovací, včetně například kufru na kolečkách, stanu iglú nebo izolační záchranné deky, stejně jako technických inovací z různých oblastí života jako je medicína, energetika, ochrana životního prostředí a bezpečnost. V letošním roce došlo ke dvěma změnám v organizaci výstavy. Významově menší změnou bylo zkrácení akce ze čtyř na tři dny z důvodu kolize termínů s jinými mezinárodními akcemi, které se v areálu výstaviště souběžně pravidelně konají. Významově mnohem důležitější změnou však byla skutečnost, že poprvé v historii konání výstavy se jejím oficiálním partnerem stala Čínská lidová republika (ČLR). Pan Zhenfu He, viceprezident Čínské asociace vynálezců, tento krok uvítal s tím, že uzavřené partnerství bude představovat specifickou motivaci pro Čínskou asociaci vynálezců k účasti co nejvyššího počtu čínských vystavovatelů na veletrhu. Součástí výstavy byla mediální prezentace vynálezů jednadvaceti německých původců, z čehož jedenáct náleželo do skupiny Mladý vynálezce (Youth Inventor). Celkem bylo na výstavě představeno více než pět set vynálezů, z pohledu mezinárodního patentového třídění (MPT) ze všech jeho sekcí. Výstavy se zúčastnilo dvě stě vystavovatelů ze třiceti zemí. Největší počet vystavovatelů dorazil z ČLR, dále pak z Německa a z Malajsie. Zástupci ČLR, vzhledem k partnerství, získali k prezentaci vynálezů exkluzivní výstavní plochu. Po dobu trvání výstavy měli návštěvníci možnost konzultovat případné dotazy se zástupci Německého patentového a známkového úřadu (DPMA) a se zástupci Evropského patentového úřadu (EPO). Úřad průmyslového vlastnictví se prezentoval na samostatném stánku, kde jednak poskytoval obecné informace o své činnosti, jednak představil své aktivity v oblasti zvyšování povědomí o problematice ochrany průmyslových práv. Z nabízených informačních materiálů návštěvníci stánku projeví zájem zejména o informační brožury, včetně letáku pro mladé, a dále o propagační předměty. V rámci výstavy byly na stánku Úřadu prostřednictvím zástupce Českého svazu vynálezců a zlepšovatelů prezentovány i tři české vynálezy: Způsob odstraňování povrchové

vrstvy z povrchu tvarově složitých břitů řezných nástrojů metodou laser stripping; Způsob značení kovových objektů pomocí laserové ablace a Těleso kotoučové frézy pro obrábění pevných materiálů. Doprovodný program zahrnoval odborné semináře, prezentace jednotlivých vystavovatelů, kongres zaměřený na inovace a také samostatnou souběžnou akci „Hack & Make“ (veletrh kreativity a technologií). Na závěr výstavy proběhl slavnostní ceremoniál, na kterém byly oceněny nejúspěšnější vynálezy. ✓

 ÚŘAD
PRŮMYSLOVÉHO
VLASTNICTVÍ

105 let 1919–2024

SAVE the DATE

10. září 2024

V roce 2024 uplyne 105 let od vzniku

Patentového úřadu v Praze.

Úřad průmyslového vlastnictví si Vás dovoluje pozvat na mezinárodní konferenci „Ochrana průmyslového vlastnictví v Evropě“ a navazující společenský večer v Praze dne 10. září 2024.

Zdroj: ÚPV

Smuteční oznámení

Vzpomínka na JUDr. Davida Štrose

Dovolte nám, abychom prostřednictvím časopisu Duševní vlastnictví (dříve Průmyslové vlastnictví, pozn. red.) sdělili smutnou zprávu, že nás po vleklé těžké nemoci navždy opustil kolega JUDr. David Štros. Okruhu čtenářů je známý fakt, že JUDr. Štros byl nejen dlouholetým členem, ale i předsedou redakční rady časopisu. Jeho jméno je spojeno také s pěknou řádkou článků a zahraničních rozhodnutí, která odborné veřejnosti díky svým skvělým jazykovým znalostem zprostředkoval. Na Institutu průmyslověprávní výchovy Úřadu průmyslového vlastnictví přednášel studentům předmět prosazování práv z průmyslového vlastnictví.

Kolega absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a od roku 1998 působil v advokacii se širokým záběrem právních oblastí. Od roku 2006 založil a byl společníkem advokátní kanceláře Štros&Kusák. Byl zejména vyhledávaným odborníkem v oblasti práva duševního vlastnictví, nekalé soutěže, potravinového a správního práva. Byl rozhodcem pro spory o doménová jména úrovně .EU a členem řady profesních organizací a spolků jako GRUR, INTA a mnohých dalších. Byl polyglotem, kdy německým, anglickým a švédským jazykem vládl na tlumočnické úrovni, ale domluvil se i čínsky, maďarsky a francouzsky.

Ti z Vás, kteří se s ním setkali, víte, že ho charakterizovala touha po poznání, entuziasmus učit se nové věci a býčí zarputilost, když si za něčím šel. Díky širokému záběru, a to i mimo-profesnímu, byl výtečným společníkem, se kterým se dala probírat všechna témata – od košilatých přes různé koníčky až po složité právní otázky. Nevím, jestli se to ví, ale byl jedním z hybatelů toho, že se v září 2020 uskutečnila cesta předsedy Senátu na Taiwan. A je řada takových střípků, které se dají poskládat do pestré mozaiky. Je to právě tato pestrost, která jej charakterizovala.

Bylo ctí s ním pracovat. Čest jeho památce.

Vlastislav Kusák

Národní 32
Praha 1

Shrnutí odborných článků

ČESKY

Generativní AI a vybrané otázky patentového práva

AI v roli vynálezce odhaluje nové vzory informací nezájemně lidskému oku a může přicházet s inovativními řešeními, která splňují kritéria vynálezu a mohou být patentovaná. Na příkladu vynálezeckého softwaru DABUS a s přihlédnutím k současné praxi vývoje AI na základě open source code tento článek analyzuje vybrané otázky vznikající v důsledku aplikace generativní AI v oblasti patentového práva. Článek zkoumá problematiku zapojení uživatele AI do procesu výzkumu a vývoje a analyzuje otázku rozdělení práv na patent mezi jednotlivými zapojenými subjekty. Na závěr poskytuje přehled současných přístupů vybraných států k registraci patentů na AI vynálezy od software DABUS.

Klíčová slova: umělá inteligence, generativní umělá inteligence, patenty, patentové právo, vynálezecký software DABUS

O nejstarší patentní kanceláři pražské

Článek popisuje historii první patentové kanceláře v Praze, kterou v roce 1886 založil Ing. Jindřich Schmolka. Jednalo se o první c.k. (císařsko-královskou) vládou autorizovanou patentní kancelář pražskou. Autorka se zabývá nejenom samotnou působností kanceláře, ale především mapuje osudy členů rodiny Schmolkovy, kteří v oboru působili. Z rodiny Schmolkovy vzešlo sedm patentových zástupců. Poslední z nich zemřel v roce 2015 a s ním zanikla i rodinná tradice. Osudy samotné kanceláře jakož i členů rodiny jsou zasazeny do širšího historického kontextu.

Klíčová slova: patentová kancelář, patentoví zástupci, patentový úřad, zastupování

Mezinárodní spolupráce policejních orgánů v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví

Článek popisuje spolupráci orgánů vymáhajících práva duševního vlastnictví na mezinárodní úrovni (Interpol, Europol). Autoři rozebírají strukturu policejních a celních orgánů zaměřenou na oblast IP a seznamují s informačními systémy umožňující tuto mezinárodní spolupráci.

Klíčová slova: vymáhání práv, policie, celní správa, informační systémy

ENGLISH (SUMMARY OF ARTICLES)

Generative AI and selected patent law issues

AI in the role of an inventor reveals new patterns of information not obvious to the human eye and can come up with innovative solutions that meet the criteria of an invention and can be patented. Using the example of the DABUS inventive software and taking into account the current practice of AI development based on open source code, this article analyses selected issues arising from the application of generative AI in the field of patent law. The article examines the issue of the involvement of an AI user in the research and development process and analyses the question of the distribution of patent rights between the individual entities involved. Finally, it provides an overview of the current approaches of selected countries to the registration of patents for AI inventions from DABUS software.

Keywords: artificial intelligence, generative artificial intelligence, patents, patent law, DABUS invention software

About the oldest patent office in Prague

The article describes the history of the first patent office in Prague, founded in 1886 by Ing. Jindřich Schmolka. It was the first k.k. (imperial-royal) patent office in Prague authorized by the government. The author deals not only with the authority of the office itself, but above all tracks the fate of the members of the Schmolka family who worked in the field. Seven patent attorneys came from the Schmolka family. The last of them died in 2015, and with him the family tradition died out. The fates of the office itself as well as the family members are set in a broader historical context.

Keywords: patent office, patent attorneys, Patent office, representation

International cooperation of police authorities in the field of intellectual property rights protection

The article describes the cooperation of authorities responsible for IPR enforcement at the international level (Interpol, Europol). The authors analyse the structure of police and customs authorities focused on IP and introduce the information systems enabling this international cooperation.

Keywords: enforcement, police, customs, information systems

Pokyny pro autory

Časopis Duševní vlastnictví zveřejňuje články týkající se především průmyslového a jiného duševního vlastnictví.

Za věcný obsah příspěvků odpovídá autor a jeho názory se nemusí ztotožňovat s názory vydavatele. Autor dále odpovídá za to, že příspěvek předaný redakci ani jakákoliv jeho část včetně příloh neporušuje práva třetích osob ani žádné předpisy, zejména autorská práva dle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Autorům pro informaci sdělujeme, že Úřad průmyslového vlastnictví poskytl společně s Wolters Kluwer, a.s., a C. H. Beck, s.r.o., a ATLAS consulting, s.r.o. souhlas k zařazení vybraných článků z časopisu Duševní vlastnictví do systémů ASPI, Beck-online a Codexis, a to v celém rozsahu nebo ve zkrácené podobě. Předpokladem k zařazení článku do těchto systémů je souhlas autora vyjádřený prostřednictvím e-mailu.

Textové části rukopisu zpracované v českém jazyce s diakritikou zasílejte redakci elektronicky na e-mailovou adresu redakce@upv.gov.cz ve formátech RTF, DOC, DOCX (tj. vytvořené editorem MS WORD). Text neformátujte ani nijak graficky neupravujte, neboť grafická úprava bude provedena jednotně. Nepoužívejte funkci dělení slov – text se při zlomu nakonec rozdělí úplně jinak. Tučné písmo, kurzíva či podtržení v textu budou zachovány. K textu článku přiložte klíčová slova a resumé v češtině (cca 600 znaků). Resumé zahrnuje název článku, jméno autora a výstižnou charakteristiku obsahu článku.

Články by měly splňovat požadavky na odborné publikace, tzn., že by měly být mj. i vhodně strukturovány. Poznámkový aparát k textu (tj. především odkazy na citované zdroje nebo vysvětlení či komentáře) uvádějte pod čarou pomocí funkce Vložit poznámku pod čarou (MS WORD). Každá poznámka začíná velkým písmenem a končí tečkou. Na konec textu uveďte seznam použitých pramenů a literatury (nečíslovaný a v abecedním pořadí). Pro citace a bibliografické záznamy používejte ČSN ISO 690:2011.

Obrazové přílohy, tabulky a grafy nekládejte přímo do textu. Připojte je ke zprávě jako samostatnou přílohu ve formátech JPG (JPEG), PNG nebo PDF s uvedením zdroje. V textu označte

místo, kam zamýšlíte tyto přílohy vložit. Uvádějte u nich zdroje a obsahový popis.

Redakce si vyhrazuje právo na jazykové a technické úpravy textů. Došlé příspěvky, kromě krátkých informací a oznámení, podléhají posouzení, které provádějí členové redakční rady časopisu. Členové redakční rady samostatně posuzují, zda příspěvky spadají do oblasti průmyslového či jiného duševního vlastnictví a splňují základní požadavky kladené na odborný text. Mohou autorovi doporučit provedení jazykových, formálních i obsahových úprav. Na základě vyjádření připomínek a po jejich projednání na redakční radě připraví redakce ze schválených příspěvků příslušné číslo časopisu do tisku. Konečné rozhodnutí o přijetí, či zamítnutí příspěvků činí ve všech případech redakční rada. Po zalomení a přípravě textu do tisku má autor právo na provedení autorské korektury.

Recenzované články

Článek je též možné publikovat jako recenzovaný. Takový článek musí splňovat standardní parametry a náležitosti vědecké práce – musí obsahovat Úvod jako samostatnou část textu, v němž autor vymezí cíl stati, popř. i výzkumné otázky a metody, jimiž stať zpracoval. V textu článku musí řádně citovat z odborné literatury, popř. i judikatury a právních předpisů. Závěr musí tvořit samostatnou část textu, v níž shrne dosažené nové poznatky. Recenzovaný článek povinně podléhá oboustranně (z hlediska recenzentů i autora) anonymnímu recenznímu řízení dvou nezávislých recenzentů. S recenzemi je autor redaktorem následně seznámen a pokud obsahují výzvy recenzenta k nutným úpravám, autor je co nejdříve zapracuje. Jde-li pouze o doporučení recenzenta, autor je svázán. Následně proběhne posouzení obou recenzí i autorem upraveného textu článku, popř. jeho vyjádření k recenzím, členy redakční rady. Na základě vyjádření posuzovatelů je po jednání redakční rady autorovi sděleno, zda je text přijat ke zveřejnění jako článek recenzovaný. Konečné rozhodnutí o přijetí, úpravě či zamítnutí recenzovaného článku činí ve všech případech redakční rada.

Časopis vychází čtvrtletně, 15. den v měsících března, června, září a prosince. Uzávěrka čísla je vždy 1. den předchozího měsíce, tj. 1. února, 1. května, 1. srpna a 1. listopadu. V případě zájmu autora o publikování recenzovaného článku je uzávěrka vždy o dva měsíce dřív. Články uveřejněné v časopise jsou honorovány.

O ÚŘADU PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Úřad průmyslového vlastnictví je ústředním orgánem státní správy České republiky na ochranu průmyslového vlastnictví. Jeho historie sahá až do roku 1919, kdy byl zákonem č. 305/1919 Sb., ze dne 27. května 1919, jenž se týká prozatímních opatření na ochranu vynálezů, zřízen patentní úřad se sídlem v Praze.

Úřad průmyslového vlastnictví plní zejména funkci národního patentového a známkového úřadu. Mezi jeho základní funkce patří:

- rozhodování v rámci správního řízení o poskytování ochrany na vynálezy, užité a průmyslové vzory, ochranné známky, zeměpisná označení a označení původu výrobků a vedení příslušných rejstříků o těchto předmětech průmyslových práv
- vykonávání činnosti podle předpisů o patentových zástupcích
- zpřístupňování informací o světové patentové literatuře
- zabezpečení plnění závazků z mezinárodních smluv z oblasti průmyslového vlastnictví, jichž je Česká republika členem
- aktivní spolupráce s jinými orgány státní správy při prosazování průmyslových práv
- spolupráce s mezinárodními organizacemi a národními úřady jednotlivých států na poli průmyslového vlastnictví.

